

LOKALNI PROGRAM DJELOVANJA ZA MLADE GRADA MAKARSKE ZA RAZDOBLJE OD 2016. DO 2020.

GRAD MAKARSKA

Ministarstvo socijalne politike i mladih

Izrada

GRAD MAKARSKA, Obala kralja Tomislava 1, Makarska

Radna skupina za međusektorsku suradnju, analizu, izradu i praćenje projekta

Grad Makarska – Ured gradonačelnika

LIDIJA VUKADIN VRANJEŠ, univ. spec. oec

Grad Makarska – Gradsko vijeće

JAGODA MARTIĆ, dipl. ing. kemije

Grad Makarska – Upravni odjel za društvene djelatnosti

SANDRA VRANJEŠ, dipl. oec.

Udruga Savjetovalište 'Lanterna', Makarska

IVONA VUČIĆ, mag. socijalne psihologije

GLORIJA MATIĆ, mag. socijalne politike

Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića, Makarska

DRAŽANA FILIPOVIĆ, prof.

Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Makarska – Vijeće učenika

MARKO BABIĆ

Makarska razvojna agencija MARA

BRANKA PERIĆ, dipl. psihologinja

Udruga OSI 'Sunce', Makarska

OLIVIA PRODAN RAVLIĆ, dipl. sociologinja

Udruga Građanska inicijativa „Ruke za bolju Makarsku“, Makarska

PETAR KELVIŠER, prof.

Lektura

GRACIJA GLAVIČIĆ, prof.

Grafičko oblikovanje i prijelom

Studio Quadart - Zašto d.o.o. Makarska

Vrijeme provedbe: studeni 2015. – studeni 2016.

SADRŽAJ

1. SAŽETAK	4.
2. UVOD	5.
3. ANALIZA STANJA KROZ PRIORITETNA PODRUČJA	6.
3.1. OBRAZOVANJE I CJELOŽIVOTNO UČENJE	7.
3.1.1. Srednjoškolsko obrazovanje	7.
3.1.2. Fakultetsko obrazovanje	12.
3.2. ZAPOSŁJAVANJE I PODUZETNIŠTVO	13.
3.3. SOCIJALNA ZAŠTITA I UKLJUČIVANJE	14.
3.3.1. Socijalna zaštita učenika	15.
3.3.2. Socijalna zaštita mladih kroz Pravilnik o socijalnoj skrbi	15.
3.3.3. Stipendiranje studenata	16.
3.3.4. Uključivanje mladih osoba s invaliditetom u društvo	16.
3.4. ZDRAVLJE I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	17.
3.4.1. Zdravstvena zaštita u školi	17.
3.4.2. Školski preventivni program	18.
3.4.3. Zdravstveni odgoj	18.
3.4.4. Prevencija i promicanje zdravlja mladih izvan škole	19.
3.4.5. Gradski preventivni programi	21.
3.5. AKTIVNO SUDJELOVANJE MLADIH I POLITIČKA PARTICIPACIJA	22.
3.5.1. Vijeća učenika	24.
3.5.2. Savjet mladih Grada Makarske	25.
3.5.3. Mladi u politici	26.
3.5.4. Mladi i civilno društvo	27.
3.6. MLADI I KULTURA	29.
4. POLICY PRIJEDLOZI I PREPORUKE	31.
4.1. OBRAZOVANJE I CJELOŽIVOTNO UČENJE	31.
4.2. ZAPOSŁJAVANJE I PODUZETNIŠTVO	36.
4.3. SOCIJALNA ZAŠTITA I UKLJUČIVANJE	39.
4.4. ZDRAVLJE I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	41.
4.5. AKTIVNO SUDJELOVANJE MLADIH I POLITIČKA PARTICIPACIJA	43.
4.6. MLADI I KULTURA	49.
5. ZAKLJUČAK	52.
6. LITERATURA	53.

1. SAŽETAK

Nedostaci formalnog obrazovanja, neizvjesna mogućnost zapošljavanja, otežano socioekonomsko osamostaljivanje te slabo uključivanje u procese društvenog i političkog odlučivanja, samo su neki od problema s kojima se susreću mladi u Makarskoj. Bilo da završetkom srednjoškolskog obrazovanja ostaju u Makarskoj ili se nakon završenog studija vraćaju u matični grad, mladi ne pokazuju dovoljno zanimanja za aktivno uključivanje u osmišljavanje javnih politika. S druge strane, samo društvo nema puno sluha za potrebe mladih, što u konačnici rezultira zatvorenim krugom besperspektivnosti života mlade populacije na području jedne mikro sredine kao što je Makarska.

Osvještavanje mladih o važnosti njihova aktivnog uključivanja u kreiranje javnih politika te unaprjeđenje aktivnosti Gradske uprave i javnih ustanova koje pridonose zadovoljavanju potreba mladih, preduvjet su za realizaciju svih budućih projekata namijenjenih mladima.

Lokalnim programom djelovanja za mlade grada Makarske želi se promijeniti društvena paradigma ostajanja mladih na periferiji političkog odlučivanja te se istima nastoji pomoći u njihovu samostalnom osmišljavanju strateških planova vezanih za sadržajniji i perspektivniji život u lokalnoj zajednici.

20 MAKARSKA KRONIKA
butiga

utorak 27. siječnja 2015.

AKTIVNI U LOKALNOJ ZAJEDNICI NA SUBOTNJOJ RADIONICI GRAĐANSKE INICIJATIVE SUDIIONICI SU IZRAZILI ŽELJU DA BI SE ANGAŽIRALI U POLITICI

Mladi žele Savjet mladih

Petnaestak polaznika radionice o aktivizmu mladih u lokalnoj zajednici u prostorijama Lanterne izrazilo je želju za osnivanjem savjeta mladih kao savjetodavnog tijela koje bi sudjelovalo u lokalnoj politici, te su raspravljali o načinima na koji mogu ostvariti svoju želju

PIŠE I SNIMILA ANDREA TOPIĆ

Radionica za mlade koja je započela pretposljednji vikend u organizaciji građanske inicijative Ruke za bolju Makarsku, a u kojoj je sudjelovao četrdesetak osnovnoškolaca i srednjoškolaca, održala se i prošle subote u prostorijama Lanterne. Pod vodstvom edukatora **Darka Čopa** iz splitske Info Zone i pod pokroviteljstvom British Councila, ovaj projekt pod nazivom Mladi u lokalnoj zajednici nastavio je privlačiti sve veći broj sudionika. Kroz cjelodnevnu i popodnevnu radionicu, sudionici su raspravljali o zaduženjima koje Savjeti mladih imaju diljem Hrvatske, te o važnosti tog pojma za Makarsku. Doznali su kako je Savjet mladih zapravo savjetodavno tijelo koje djeluje pri gradskom vijeću, i koje potiče razvoj grada prema njihovim potrebama na način da i oni sudjeluju u donošenju odluka vezanih za građane od 15 do 30 godina starosti. Ova radionica također je i educirala polaznike o području politike za mlade, lokalnih, nacionalnih i europskih mrežnih organizacija. Kroz dinamičan program radionice, sudionici su se najviše zainteresirali za osnivanje Savjeta mladih, a inicijator ove akcije **Petar Kelvišer** to nam je i potvrdio.

- Na subotnjoj radionici sudionici su još jednom pokazali svoje zanimanje za razne oblike formalnih i neformalnih organizacija mladih. Posebno ih je zanimala mogućnost formiranja Savjeta mladih u Makarskoj, od samog postupka kandidiranja, do rada i utjecaja Savjeta na različite razine političkog odlučivanja. S obzirom da Grad nema razvijenu politiku za mlade, smatram kako je formiranje Savjeta idealna prilika da se mladi sami pobrinu za provođenje gradskih odluka koje mogu utjecati na njih. Sudjelovanjem u jednom takvom projektu mladi na izravan način razvijaju svoje građanske kompetencije te stvaraju podlogu za veće uključivanje građana u kreiranje javnih politika, kazao je Kelvišer.

Na samom kraju radionice, skoro svi sudionici izrazili su želju da bi na neki način htjeli sudjelovati u Savjetu mladih, bilo kandidaturom ili pomaganjem u radu članovima Savjeta. Inače, osim ovih radionica, u planu je niz istraživačkih, zagovaračkih i analitičkih aktivnosti za mlade. Kroz veljaču i ožujak nastavljaju se daljnje radionice s temama volontiranja i projektnog planiranja, te brojnih drugih područja vezanih za mlade i aktivizam.

2. UVOD

Lokalni program djelovanja za mlade grada Makarske za razdoblje od 2016. do 2020. (dalje u tekstu: LPDM) dio je istoimenog projekta koji je Grad Makarska provodio u suradnji s udrugama Građanska inicijativa „Ruke za bolju Makarsku“ i Savjetovalište „Lanterna“ u razdoblju od studenoga 2015. do studenoga 2016., uz financijsku potporu Ministarstva socijalne politike i mladih. LPDM se temelji na *Nacionalnom programu za mlade za razdoblje od 2014. do 2017.* i ispitivanju potreba mladih u gradu Makarskoj provedenom u sklopu spomenutog projekta.

Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. Makarska broji ukupno 2 642 mladih (populacija između 15 i 30 godina starosti) koji čine 19,15 % od ukupnog stanovništva u gradu, od čega je 1 332 žena (9,63 %). Kada tome pribrojimo općine Makarskog primorja čiji mladi gravitiraju gradu - od školovanja i korištenja slobodnog vremena do zaposlenja, zdravstvene i socijalne skrbi te drugih aktivnosti - dolazimo do broja od ukupno 5 803 mladih (2 379 žena) koji čine udio od 22,30 % ukupnog broja stanovnika Primorja. Mladi su vitalno društveno bogatstvo koje zahtijeva osiguranje optimalnih društvenih razvojnih uvjeta. U tom smislu, LPDM je odraz neposrednih potreba i interesa mladih jer iste ne promatra kao društveni problem već kao društveni resurs.

Prvi dio LPDM-a vezan je uz analizu postojećeg stanja - života mladih na lokalnoj razini kroz šest prioritetnih područja. Analizom su se nastojali utvrditi trenutni kapaciteti razvoja života mladih na lokalnoj razini uz navođenje njihovih stavova i potreba po spomenutim područjima.

Želeći da LPDM bude operativan, a ne deklarativan dokument, u njegovom drugom dijelu, na temelju prethodne analize, predloženi su i preporučeni određeni *policy* prioriteti čvrsto povezani s ciljevima, mjerama i zadacima koji bi se, u cilju poboljšanja stanja mladih, trebali realizirati u navedenom provedbenom razdoblju.

S obzirom na kvalitetu izrade samog dokumenta, kao i na višestruku participaciju mladih tijekom njegove izrade, vjerujemo kako će provedba LPDM-a biti kvalitetna i potpuna, u svrhu ostvarenja zadanih ciljeva.

3. ANALIZA STANJA KROZ PRIORITETNA PODRUČJA

Analiza stanja unutar izrade cjelokupnog LPDM-a jednim se dijelom temelji na rezultatima ankete koju je Građanska inicijativa „Ruke za bolju Makarsku“ provela u siječnju 2015., a u kojoj je sudjelovalo 570 učenika zadnja dva razreda dviju osnovnih škola te učenici Srednje škole fra Andrije Kačića Miošića (ukupno 269 dječaka i 301 djevojčica u dobi od 13 do 18 godina). Ispitivanje percepcije, stavova i potreba učenika Srednje strukovne škole ispitivalo se putem panel rasprava i fokus skupina. Cilj ispitivanja bio je utvrditi u kojoj su mjeri mladi zadovoljni mogućnostima vlastitog utjecaja na područje obrazovanja i slobodnog vremena te smatraju li mladi da mogu sudjelovati u donošenju njima važnih odluka.

Drugi dio projekta vezan je uz ishode interaktivnih radionica s mladima koje su se održavale od listopada 2015. do lipnja 2016., a koje su djelomično služile i za održavanje panel rasprava s fokus skupinama: srednjoškolcima, studentima, post-studentskom populacijom, podmlacima političkih stranaka, te mladima u sportskim klubovima i kulturnim društvima. Radionicama i facilitiranim raspravama nastojalo se utvrditi shvaćanje društvenih problema u zajednici od strane mladih, njihovi stavovi i procjene vezane za određena društvena pitanja te potrebe koje mladi iskazuju unutar zajednice u kojoj žive.

Istovremeno s ovim ispitivanjem, provedeno je niz panel rasprava s predstavnicima lokalnih organizacija civilnog društva koje rade s mladima gdje su ispitivanjem uvjeta rada i područja njihova djelovanja utvrđeni brojni problemi s kojima se spomenute organizacije susreću.

LPDM-om je definirano **šest prioritetnih područja**:

- obrazovanje i cjeloživotno učenje
- zapošljavanje i poduzetništvo
- socijalna zaštita i uključivanje
- zdravlje i zdravstvena zaštita
- aktivno sudjelovanje mladih i politička participacija
- mladi i kultura.

3.1. OBRAZOVANJE I CJELOŽIVOTNO UČENJE

Formalno (institucionalno) obrazovanje mladih u Makarskoj u najširem smislu obuhvaća rad triju srednjoškolskih ustanova te mogućnost fakultetskog obrazovanja u i izvan matičnog grada. Rad obrazovnih ustanova prikazan je kroz navođenje redovnih obrazovnih područja, programa i aktivnosti unutar školskog kurikulumu te organizaciju rada škole i materijalnih uvjeta. Spomenuti podaci dodatno su ilustrirani stavovima, percepcijom i potrebama mladih unutar prioritarnog područja.

3.1.1. Srednjoškolsko obrazovanje

Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića u šk. godini 2015./2016. brojala je 553 učenika u 20 razrednih odjela, s 53 zaposlena nastavnika i tri stručna suradnika (pedagog, psiholog i knjižničar). Osim onih iz grada Makarske, školi gravitiraju i učenici iz pet općina s Makarskog primorja. Obrazovna područja, trajanje obrazovanja i broj učenika prikazani su u tablici 1.

Obrazovna područja-programi i trajanje obrazovanja po programima			
Obrazovno područje	Program	Trajanje godina	Broj učenika
Gimnazija	Opća gimnazija	4	221
	Jezična gimnazija	4	110
Ekonomija, trgovina i poslovna administracija	Ekonomist	4	111
Turizam i ugostiteljstvo	Hotelijsko-turistički tehničar (HTT)	4	111

Tablica 1.

Izvor: Godišnji plan i program rada škole u školskoj godini 2015./16.

Uz redovnu nastavu, školskim su kurikulumom, između ostalog, propisani i programi izborne, dopunske, dodatne i fakultativne nastave (vidi tablicu 2).

Školski kurikulum	
Izborna nastava	Informatika, Psihologija, Talijanski jezik, Obiteljski posao, Osnove turizma, Upravljanje prodajom, Marketing usluga
Dopunska nastava	Matematika, Hrvatski jezik
Dodatna nastava	Matematika, Informatika, Geografija
Fakultativna nastava	DSD (I.,II.,III. i IV. god. učenja), Francuski jezik, Ruski jezik

Tablica 2.

Izvor: Školski kurikulum u školskoj godini 2015./16.

Izborna nastava u zadnja tri godišta opće gimnazije organizira se nakon provedene ankete među učenicima na kraju prvog razreda, a temelji se na odluci resornog

ministarstva koje odobrava skupine s deset ili više učenika. Izborna nastava za učenike ekonomskih razreda propisana je nastavnim planom i programom gdje se učenici anketom odlučuju za jedan od dva ponuđena izborna predmeta. Po istom principu škola nudi i fakultativnu nastavu. Ispitivanjem učenika koji su vrednovali odabir izbornih i fakultativnih predmeta došlo se do zaključka da se isti, unatoč formalnoj anketi na početku ili na kraju nastavne godine, zapravo ne temelji na opširnijem ispitivanju potreba i interesa učenika.

Ostali dio školskog kurikulumu ostvaruje se preko izvannastavnih aktivnosti, manjih projekata, izvanučioničke nastave, posjeta kulturnim ustanovama i sporadičnog sudjelovanja škole u projektima i aktivnostima u organizaciji Grada. Škola ima razrađen i svoj Preventivni program koji se ostvaruje najčešće u dogovoru s udrugom Savjetovalište „Lantern“ i sporadičnim angažiranjem vanjskih suradnika: Nastavnog zavoda za javno zdravstvo, Crvenog križa, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Policijske uprave Makarska.

Raskorak između planiranih i ostvarenih aktivnosti unutar školskog kurikulumu vidljiv je u provedbi građanskog odgoja i obrazovanja s rijetkim primjerima međupredmetne nastave, bez izrade razredne mape i učeničke mape osobnog razvoja. Slična je situacija i s nastavom zdravstvenog odgoja koji se rijetko provodi na satovima razredne zajednice (vidi tablicu 3).

Anketno pitanje: <i>Satovi razrednog odijela najčešće su vezani uz?</i>		
	Frekvencije	Postotak
Opravdavanje izostanaka učenika.	198	34,7
Bavljenje međusobnim odnosima i problemima učenika u razredu.	258	45,3
Obrađivanje tema iz područja građanskog odgoja i obrazovanja ili zdravstvenog odgoja.	30	5,3
Neobavezni razgovor i druženje učenika bez većeg nadzora razrednika.	66	11,6
Nešto drugo	18	3,2
Ukupno	570	100,0

Tablica 3.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

Srednja strukovna škola Makarska u šk. godini 2015./2016. brojila je 369 učenika u 17 razrednih odjela, sa 35 zaposlena nastavnika, osam stručnih učitelja i dva stručna suradnika (pedagog i knjižničar). Osim onih iz grada Makarske, školi gravitiraju i učenici

iz pet općina s Makarskog primorja. Obrazovna područja, trajanje obrazovanja i broj učenika prikazani su u tablici 4.

Obrazovna područja-programi i trajanje obrazovanja po programima			
Obrazovno područje	Program	Trajanje godina	Broj učenika
Turizam i ugostiteljstvo	Turističko-hotelijerski komercijalist	4	111
	Kuhar	3	38
	Konobar	3	33
	Pomoćni kuhar i slastičar	3	1
Ekonomija, trgovina i poslovna administracija	Prodavač	3	25
Elektrotehnika i računalstvo	Elektrotehničar	4	101
Osobne, usluge zaštite i druge usluge	Frizer	3	28
Strojarstvo, brodogradnja i metalurgija	Instalater grijanja i klimatizacije	3	14
	Vodoinstalater	3	0
	Automehaničar	3	10

Tablica 4.

Izvor: Godišnji plan i program rada škole u školskoj godini 2015./16.

Škola nudi i **obrazovanje odraslih** kroz program prekvalifikacije te usavršavanje kroz već postojeće programe i sljedeće dodatne programe: komercijalist, elektroinstalater, elektromonter, autoelektričar, pekar, mesar, autolimar, bravar, tokar, zidar, tesar, kuhar specijalist, konobar specijalist, slastičar specijalist, trgovački poslovođa i računalni operater za uredsko poslovanje. Uz redovnu nastavu Školskim su kurikulumom, između ostalog, propisani i programi izborne, dopunske i dodatne nastave. (vidi tablicu 5).

Školski kurikulum	
Izborna nastava	TZK, Matematika u struci, Vlasuljarstvo, Tradicijske frizure, Dekorativna kozmetika, Procesna mjerenja, Rasklopna postrojenja, Digitalna elektronika, Odnos s kupcima, Poznavanje roba i prehrana, Ekologija i Održivi razvoj, Etika, Vjeronauk.
Dopunska nastava	Hrvatski jezik
Dodatna nastava	TZK, Engleski jezik, Mjerenje u elektronici, Osnove elektronike.

Tablica 5.

Izvor: Školski kurikulum u školskoj godini 2015./16.

Ostali dio Školskog kurikuluma ostvaruje se preko manjih projekata, izvanučioničke nastave u vidu posjeta kulturnim i gospodarskim ustanovama, sudjelovanjima na sajmovima te projektima i aktivnostima u organizaciji Grada. Iako je Preventivni program ove škole naveden u Godišnjem planu i programu rada škole, isti se tek

djelomično provodi, uz sporadični angažman vanjskih suradnika i stručnjaka, a bez direktne uključenosti učenika u pripremu istog. U školskoj godini 2015./16. škola nije provodila građanski odgoj i obrazovanje, a slična je situacija i s nastavom zdravstvenog odgoja koji se rijetko provodi na satovima razredne zajednice.

I u ovoj su školi programi redovne, izborne i dopunske/dodatne nastave definirani na temelju internog dogovora škole i rijetko su plod temeljitijeg ispitivanja potreba i interesa učenika. Stoga i ne čudi trend sve većeg smanjivanja broja upisanih učenika koji sustav Mreža škola već godinama ne uspijeva riješiti.

Materijalni uvjeti srednjoškolskih ustanova ponajprije su vezani uz održavanje školske zgrade površine od oko 4 200 m² koju koriste obje škole u različitim smjenama, s tim da je Srednjoj školi fra A. K. Miošića povjereno gospodarenje i tehničko održavanje. Kabinet kuharstva i posluživanja dodijeljen je Srednjoj strukovnoj školi uz mogućnost korištenja kabineta za potrebe izvođenja nastave Srednje škole fra A. K. Miošića za zanimanje HTT. Osim ovim kabinetom, Srednja strukovna škola raspolaže i kabinetom frizerstva, informatike, kemije i biologije unutar školske zgrade te kabinetima strojarstva i elektrotehnike na lokaciji "ispod mosta" kraj Vatrogasnog doma. Upravo kabinetsku nastavu kuharstva i elektrotehnike učenici ocjenjuju kao „najslabiju kariku“ u svom obrazovanju, ističući pri tom slabu opremljenost, tj. korištenje dotrajale tehničke opreme i aparata.

Nastavu TZK-a obje škole izvode u iznajmljenim prostorima JU Gradski sportski centar (atletska staza, stara dvorana, teren za košarku i mali nogomet). Nastava se održava u suprotnoj smjeni, s čim učenici putnici nisu u potpunosti zadovoljni. Za potrebe izvođenja nastave TZK-a školama je ponuđeno i besplatno korištenje gradskog bazena, no iste su zbog nemogućnosti organizacije nastave i dogovora s učenicima od toga odustale.

Dio srednjoškolske zgrade koristi i OŠ Stjepana Ivičevića za odvijanje nastave u svoja četiri dislocirana razredna odjeljenja.

Važno je naglasiti kako školsku zgradu građenu početkom 80-ih godina prošlog stoljeća karakterizira nekvalitetna izgradnja neprilagođena klimatskim uvjetima ovog podelja, što je tijekom godina rezultiralo nizom građevinskih adaptacija i popravaka financiranim od strane Županije, Grada i resornog Ministarstva.

Zatečeno stanje vezano uz obrazovne programe, organizaciju rada i materijalne uvjete, kod učenika rezultira relativno niskom razinom zadovoljstva boravka u školi (vidi tablicu 6).

	Osjećaj zadovoljstva u školi	Zadovoljstvo odnosima među učenicima	Zadovoljstvo odnosima između učenika i profesora	Zadovoljstvo o nastavom i načinom predavanja profesora	Zadovoljstvo izvannast. i fakult. aktivnostima	Zadovoljstvo uređenjem škole i škol. okoliša
Arit. sredina	3,29	4,39	3,27	3,02	2,94	1,46
Stand. devijacija	0,77	0,96	0,95	0,81	1,38	0,92
Napomena: Učenici su zadovoljstvo ocjenjivali na skali Likertovog tipa u rasponu od 1 do 5, pri čemu se ocjena 1 odnosi na potpuno odsustvo zadovoljstva, ocjena 3 na djelomično zadovoljstvo, a ocjena 5 na potpuno zadovoljstvo.						

Tablica 6.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

Srednjoškolsko obrazovanje mladi u Makarskoj mogu steći i pohađanjem **Glazbene škole** i to prvenstveno po završetku osnovne glazbene škole. Srednja glazbena škola traje četiri godine, tj. šest godina ako se pohađaju i dva pripremna razreda, čime učenici stječu srednju stručnu spremu u sljedećim smjerovima: klavir, orgulje, harmonika, violina, gitara, mandolina, flauta, oboa, klarinet, saksofon, truba, trombon, tuba,

teorijski smjer, solo pjevanje i udaraljke. Najveći dio nastave izvodi se individualno, dok je veličina grupa u skupnoj nastavi određena zahtjevima pojedinih predmeta. Istodobno s pohađanjem Glazbene škole, učenici mogu pohađati bilo koju gimnaziju ili strukovnu školu, a mogu se opredijeliti i za glazbeno usmjerenje.

Školski kurikulum škola ostvaruje kroz izvannastavne i izvanškolske aktivnosti (koncerti, natjecanja, tematske produkcije) te različite projekte (studijska putovanja, glazbena gostovanja i sl.). Od svog osnutka 1986. do danas Glazbena škola djeluje u zgradi stare srednje škole te bilježi konstantni napredak u širenju obrazovnih programa i nabavci opreme koja se financira iz redovnih godišnjih sredstava Grada, resornog Ministarstva, raznih natječaja i obvezne školarine. Uvidom u učeničke rezultate kroz natjecanja i realizaciju daljnjeg školovanja stječe se dojam izvrsnosti rada ove ustanove. Ipak, ispitivanjem percepcije i stavova učenika kroz fokus skupine uočeno je njihovo stanovito nezadovoljstvo vezano za organizaciju nastave, ocjenjivanje i sudjelovanje u aktivnostima školskog orkestra i pjevačkog zbora.

3.1.2. Fakultetsko obrazovanje

Višu i visoku naobrazbu mladi iz Makarske uglavnom stječu izvan matičnog grada upisom na fakultete i studijske programe u Dubrovniku, Splitu, Zadru, Rijeci, Opatiji, Puli, Zagrebu, Osijeku, Varaždinu i susjednoj BiH (Mostar, Široki Brijeg). U posljednjih tri do pet godina prosječan broj upisanih studenata u jednoj godini kreće se između 68 i 84. Prema podacima Odjela za društvene djelatnosti Grada Makarske, od 2008. do danas sufinanciranje prijevoza zatražilo je 679 redovitih studenata s prebivalištem u Makarskoj.

Od akademske godine 2011./2012. u Makarskoj je pokrenut **Izvanredni stručni studij za izobrazbu trenera** i to na temelju sporazuma Grada Makarske i Odjela za izobrazbu trenera Društvenog veleučilišta u Zagrebu, a u suradnji s Kineziološkim fakultetom u Zagrebu. Studij u trajanju od tri godine, tj. šest semestara do sada se izvodio za jednu generaciju polaznika s područja grada Makarske i šire regije. Polaznici su upisani kao izvanredni studenti Društvenog veleučilišta u Zagrebu s tim da se nastava u cijelosti ili najvećem dijelu organizirala i izvodila u Makarskoj. Grad je u tu svrhu osigurao potrebne prostore koji su odgovarali utvrđenim standardima za realizaciju programa kao i financijske troškove dolaska profesora iz Zagreba. Studij je upisalo 50 polaznika od kojih ih je 33 bilo iz Makarske i to na studijske smjerove: KPS, nogomet, atletika, tenis,

košarka, fitness i skijanje. Grad je snosio troškove studiranja za 28 studenata s područja Makarske koji su imali preporuku matičnog kluba i Zajednice sportskih udruga grada Makarske. Visina školarine za polaznike po semestru je iznosila od 5.400,00 do 6.000,00 kuna. Od 33 upisana studenata do danas ih je diplomiralo njih četiri, dok je iz osobnih razloga od studija odustalo pet studenata.

3.2. ZAPOSŁJAVANJE I PODUZETNIŠTVO

Od ukupnog broja nezaposlenih u Makarskoj u 2015. godini, njih 29,30 % je bilo mladih u dobi od 15 do 30 godina. Uzme li se u obzir da je stopa nezaposlenosti mladih na nacionalnoj razini u istom razdoblju iznosila oko 40 %, moglo bi se zaključiti kako su mladi u Makarskoj po pitanju zapošljavanja u svojevrsnom povlaštenom položaju. No, ne smije se zaboraviti kako se ipak radi o turistički jakoj sredini koja mladima pruža mogućnost sezonskog zapošljavanja. S druge strane, izrazitu sezonalnost i oslonjenost na turizam dio mladih u Makarskoj smatra upravo ograničavajućim faktorom koji ih koči u ostvarenju njihove profesije izvan turističke branše.

S tržištem rada dio mladih u Makarskoj susreće se već tijekom svog školovanja kroz ljetni (sezonski) rad ili pak odrađivanjem stručne prakse kod onih srednjoškolskih programa koji to zahtijevaju. Tako se npr. **praktična nastava** u obrazovnom programu hotelijersko-turistički tehničar (HTT) izvodi od drugog do četvrtog razreda kroz 70 planiranih sati i to u hotelima, kampovima, turističkim naseljima, turističkim agencijama i tvrtkama za prijevoz putnika koje u svom sastavu imaju agencijsko poslovanje. Za isti obrazovni program planirano je i izvođenje **stručne prakse**, također

u hotelima, kampovima i turističkim naseljima i to tijekom ljetnih mjeseci u trajanju od 182 sata.

Praktična nastava u Srednjoj strukovnoj školi odvija se za sve programe u rasponu od 1 do 30 sati tjedno, dok se tjedni fond sati praktične nastave izvan škole kreće od 1 (elektrotehničar, prodavač) do 12 sati (konobar, kuhar, frizer).

Neujednačeni fond sati praktične nastave kao i dugogodišnja stagnacija u širenju i novoj ponudi obrazovnih programa, samo su neki od uzroka nepovezanosti redovnog školovanja s gibanjima na tržištu rada. Ispitivanje percepcije, stavova i potreba učenika kroz fokus skupine pokazalo je stanovito nezadovoljstvo učenika odvijanjem praktične nastave koja je nerijetko svedena na formu prikupljanja potpisa i ovjere poslodavca umjesto temeljitih vježbi i usvajanja praktičnog znanja. Pravi primjer je praktična nastava vezana za skupinu strojarskih i elektrotehničkih predmeta koja se nerijetko odvija na zastarjeloj i nepravilnoj opremi. S druge strane, veće zadovoljstvo oko usvajanja stručnih znanja i vještina zamijećeno je kod onih učenika koji su stručnu praksu pronalazili i realizirali zahvaljujući osobnom angažmanu.

Poticanje zapošljavanja i poduzetništva mladih nije vidljivo ni iz suradnje Grada Makarske i makarske ispostave HZZ-a. Iznimka je provedba projekta zapošljavanja osobnih asistenata i asistenata u nastavi te financiranje plaća od strane Grada za učitelje drugog stranog jezika u dvije makarske osnovne škole. Pozitivan primjer daje i Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića koja je već godinama uključena u mjeru zapošljavanja mladih bez zasnivanja radnog odnosa, za razliku od Srednje strukovne škole koja taj program već dulje vrijeme ne provodi. Iako je i sama Gradska uprava već godinama također uključena u program zapošljavanja mladih bez zasnivanja radnog odnosa, mjerodavne institucije zapravo ne potiču uključivanje mladih na tržište rada kroz inovativno i strateško promišljanje. Zbog svega toga Makarska, unatoč visokom indeksu razvijenosti, još uvijek ne pripada sredinama koje provode programe „poduzetničkog inkubatora“.

3. 3. SOCIJALNA ZAŠTITA I UKLJUČIVANJE

Učinkovita socijalna zaštita mladih jedan je od najvažnijih indikatora skrbi društva za njihovu dobrobit te je važna komponenta njihova osjećaja sigurnosti u društvu kojemu pripadaju. To se pogotovo odnosi na mlade koji žive u siromaštvu, nezaposlenim mladima, mladim osobama s invaliditetom i onima koji pate od težih bolesti. Dugotrajna

nezaposlenost te produljenje vremena ovisnosti o roditeljima dovode do sve većeg broja mladih koji se nalaze u riziku od socijalne isključenosti sukladno kategorijama obrazovanja, stanovanja, zapošljavanja i zdravstvene skrbi.

3.3.1. Socijalna zaštita učenika

Socijalna zaštita učenika u obje je makarske srednje škole dio realizacije njihovog Programa socijalne i zdravstvene zaštite, propisanog Godišnjim planom i programom škole. Ovim se Programom nastoji potaknuti socijalna svijest, solidarnost i volontiranje kod samih učenika i to provođenjem kratkoročnih humanitarnih akcija kao što su dobrovoljno darivanje krvi, pomoć socijalno ugroženim učenicima te posjet Udruzi OSI „Sunce“, Domu za stare i nemoćne i učenicima drugih škola.

Unatoč tome, ispitivanjem percepcije, stavova i potreba mladih stječe se dojam o njihovom slabom uključivanju u volonterske programe (vidi tablicu 7), dijelom zbog njihove vlastite inercije, dijelom zbog neiskazivanja potrebe za volontiranjem od strane javnih institucija, civilnih organizacija i privatnog sektora.

Anketno pitanje: <i>Volontirate li ili ste na neki način uključeni u rad neke civilne udruge?</i>		
	Frekvencije	Postotak
Ne	558	97,9
Da	12	2,1
Ukupno	570	100,0

Tablica 7.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

3.3.2. Socijalna zaštita mladih kroz Odluku o socijalnoj skrbi Grada Makarske

Odlukom o socijalnoj skrbi Grada Makarske iz srpnja 2016. obuhvaćeni su mladi iz obitelji koje koriste Program socijalne skrbi Grada Makarske, tj. oni kojima ukupni mjesečni prihod nije dostatan za podmirenje osnovnih životnih potreba. Mladi iz ovakvih obitelji mogu koristiti pravo na subvenciju školskog pribora, subvencioniranje troškova učeničkih putovanja (jednodnevni izleti i ekskurzije) te studentsku godišnju jednokratnu potporu koja se isplaćuje u visini dviju mjesečnih gradskih stipendija. Odlukom o socijalnoj skrbi obuhvaćeni su i mladi roditelji kroz poklon za novorođenu djecu koji iznosi 2.500,00 kuna za prvo dijete s uvećanjem od 1.000,00 kuna za svako sljedeće dijete.

3.3.3. Stipendiranje studenata

Grad Makarska je za akademsku godinu 2015./2016. raspisao natječaj u kojem je dodijelio 20 stipendija studentima s područja grada Makarske u četiri različite kategorije: uspješni studenti, studenti iz obitelji slabijeg imovnog stanja, studenti umjetničkih akademija te studenti na deficitarnim fakultetima. Mjesečna stipendija iznosi 800,00 kuna za ukupno deset mjeseci, tj. 8.000,00 kuna godišnje.

3.3.4. Uključivanje mladih osoba s invaliditetom u društvo

Za utvrđivanje preduvjeta uključenju mladih osoba s invaliditetom u društvo poslužit ćemo se *Analizom stanja položaja osoba s invaliditetom i djece s poteškoćama u razvoju u gradu Makarskoj* koje je 2015. izradilo Povjerenstvo za osobe s invaliditetom Grada Makarske. Prema tim podacima u Makarskoj živi 1 553 osoba s invaliditetom od čega su 975 muškarci (62,8 %), a 578 žene (37,2 %). 53 % osoba s invaliditetom je u radno aktivnoj dobi (vidi tablicu 8).

Dobne skupine	Muškarci	Žene	Ukupno
15-19	37	29	66
20-24	20	11	31
25-29	6	10	16

Tablica 8. Izvor: *Analiza stanja položaja OSI i djece s poteškoćama u razvoju u gradu Makarskoj*

Oko 46 % osoba s invaliditetom nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. Oko 42 % ima srednju stručnu spremu, 7 % osoba je s visokom ili višom stručnom spremom te 5 % sa specijalnim obrazovanjem (vidi tablicu 9).

Broj nezaposlenih osoba s invaliditetom, Ispostava Makarska, 30. travnja 2014.								
	Bez škole i nezavršena osnovna škola	Završena osnovna škola	SŠ do 3 godine te za KV i VKV radnike	SŠ u trajanju od 4 i više godina	Gimnazija	Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	Ukupno
15-19								
20-24			2	1				3
25-29								

Tablica 9. Izvor: *Analiza stanja položaja OSI i djece s poteškoćama u razvoju u gradu Makarskoj*

Veći broj zaposlenih osoba s invaliditetom su žene, a najčešće zabilježeno zvanje kod zaposlenih je ekonomski tehničar. Osobe s invaliditetom najčešće žive u obitelji, manji broj ih živi samo, a oko 1 % ih boravi u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 3 % osoba s invaliditetom. Oko 42 % osoba koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu. Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko HZZ-a. 111 osoba ostvaruje pravo na primjereni oblik odgoja i obrazovanja s time da je veći broj muških osoba (60 %).

U školskoj godini 2016./2017. Srednju školu fra Andrije Kačića Miošića pohađale su tri učenice s invaliditetom kojima su dodijeljena tri asistenta u nastavi. U Srednjoj strukovnoj školi učenicima s teškoćama u razvoju nudi se pohađanje obrazovnog programa za pomoćnog kuhara.

Osim ograničene mogućnosti školovanja i zapošljavanja, zapreka većem uključivanju osoba s invaliditetom u lokalnu zajednicu su i brojne arhitektonske barijere koje im onemogućavaju fizički pristup određenim gradskim objektima i lokacijama kao što su Glazbena škola, Gradska galerija Antuna Gojaka, Gradski muzej Makarska, Malakološki muzej, područje poluotoka Sv. Petra i većina vjerskih objekata. Nešto je bolja situacija s parkirališnim mjestima za osobe s invaliditetom na javno-prometnim površinama pod nadležnošću Grada s ukupno 29 parkirališnih mjesta.

3.4. ZDRAVLJE I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Zdravstvena zaštita mladih nije usmjerena samo prema tjelesnom zdravlju, već uzima u obzir kompleksni društveni kontekst i utjecaj na mlade, koristeći raspoložive metode prevencije bolesti i promicanja zdravlja. Ove metode provode se ponajprije u školi kroz Program zdravstvene zaštite, Školski preventivni program i satove zdravstvenog odgoja. Drugi kanal prevencije i promicanja je uključivanje mladih u rad sportskih klubova i udruga za mlade.

3.4.1. Zdravstvena zaštita u školi

Program zdravstvene zaštite škole provode u suradnji s Timom školske medicine, a on se prvenstveno ostvaruje kroz sistematski pregled i cijepljenje učenika. Kroz istu se suradnju organiziraju predavanja na temu zaštite reproduktivnog zdravlja, zaraznih i

spolno prenosivih bolesti te pušenja. S učenicima se razgovara o vršnjačkom nasilju i ostvarivanju prava učenika sa zdravstvenim teškoćama.

3.4.2. Školski preventivni program

Svrha Školskog preventivnog programa je promicanje zdravog stila življenja u cilju prevencije ovisnosti i drugih rizičnih ponašanja. To se prvenstveno odnosi na osiguravanje kvalitetnije edukacije o problemu ovisnosti i metodama koje mogu pridonijeti kvalitetnijem odgoju djece i mladih. Program nastoji razvijati samopoštovanje i socijalne vještine kod učenika, poboljšati kvalitetu života mladih, motivirati ih za odabir zdravih načina življenja u zajednici te im pružiti stručnu pomoć kako bi se spriječio nastanak, odnosno produbljivanje rizičnog ponašanja, konzumiranje sredstava ovisnosti i pojava ovisnosti.

Program se provodi tijekom cijele školske godine odvijanjem različitih aktivnosti kao što su prikupljanje podataka, održavanje radionica za učenike roditelje i nastavnike, održavanje tribina, obilježavanje značajnih datuma, organiziranje izleta, šetnji, izložbi, predstava i projekcija filmova, uključenje učenika u izvannastavne aktivnosti škole i sl.

3.4.3. Zdravstveni odgoj

Dio preventivnih aktivnosti unutar zdravstvene zaštite mladih trebao bi se odvijati i kroz međupredmetnu provedbu zdravstvenog odgoja. Ona je pak propisana Godišnjim planom i programom škole ili Školskim kurikulumom, a sadrži različite teme koje se provlače kroz gotove sve nastavne predmete i satove razredne zajednice u četiri zadana modula (vidi tablicu 10).

Zdravstveni odgoj	
MODUL	OKVIRNE TEME
Živjeti zdravo	Pravilna prehrana tijekom pojačanih tjelesnih i umnih napora; donošenje životnih odluka u različitim situacijama; planiranje budućnosti.
Prevenција nasilničkog ponašanja	Prevenција nasilničkih ponašanja u različitim okolnostima; neprimjerene pojavnosti u školi i okolini.
Prevenција ovisnosti	Alkohol i promet; utjecaj sredstava ovisnosti na društveni i profesionalni život te karijeru.
Spolna/rodna ravnopravnost i odgovorno spolno ponašanje	Seksualna prava i stereotipi; seksualno zdravlje i najčešći seksualni problemi mladih; brak, roditeljstvo i obitelj; stigmatizacija i diskriminacija seksualnih manjina.

Tablica 10.

Izvor: Godišnji plan i program rada škole u školskoj godini 2015./16.

Ispitivanjem percepcije, stavova i potreba srednjoškolaca zaključuje se kako se svi navedeni programi u području zdravlja i zdravstvene zaštite tek djelomično provode. To se prvenstveno odnosi na provedbu zdravstvenog odgoja te vrednovanje rezultata provedbe Školskog preventivnog programa. Stoga i ne čudi učenička kritika vezana za neprimjereno ponašanje učenika, ali i pojedinih nastavnika unutar školskog okruženja koje vrvi sportskim kladionicama i kafićima, unatoč tome što Kućni red obiju škola strogo zabranjuje pušenje, konzumiranje alkohola i narkotičkih sredstava te igranje igara na sreću unutar i oko školske zgrade.

3.4.4. Prevencija i promicanje zdravlja mladih izvan škole

Projekti i aktivnosti u području zdravlja i zdravstvene zaštite mladih provode se i kroz suradnju škola s udrugama za mlade i sportskim klubovima, čime se nadomješta manjkavost postojećeg školskog programa te se razvija plodna međusektorska suradnja. U trenutku stupanja na snagu novog *Zakona o udrugama* (studeni 2014.) u Makarskoj je djelovalo oko 160 registriranih organizacija civilnog društva, od kojih je najveći broj onih sportskih. Većina njih je uključena u rad **Zajednice sportskih udruga grada Makarske**, te kroz svoj redovni rad promiču zdravi stil života i djeluju na prevenciji rizičnih oblika ponašanja mladih. Iako najveći dio sportskih klubova promiče natjecateljski sport, u posljednje vrijeme pojavljuju se i rekreativni klubovi s naglaskom na adrenalinskim sportovima kao što su jedrenje na dasci, alpinizam i slobodno penjanje.

Iako Makarska pruža široki spektar sportskih aktivnosti, čini se kako njihov potencijal mladi ne prepoznaju u potpunosti (vidi tablicu 11) ili se iste ne odvijaju na njima prihvatljiv način.

Anketno pitanje: U kojoj mjeri koristite prostor Gradske sportske dvorane za svoje sportske ili rekreativne aktivnosti?		
	Frekvencije	Postotak
Nikada	180	31,6
Nekoliko puta do sada	168	29,5
Jednom godišnje	6	1,1
Nekoliko puta godišnje	72	12,6
Redovito tjedno	144	25,3
Ukupno	570	100,0

Tablica 11.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

Iz panel rasprave kojom se ispitala percepcija, stavovi i potrebe mladih u sportskim klubovima dalo se iščitati veće zadovoljstvo radom i osobnim angažmanom kod članova manjih klubova nego kod sportaša iz većih klubova. Pojedini sudionici rasprave izrazili su svoje nezadovoljstvo pedagoškim radom određenog broja trenera i sportskih pedagoga, a zamijećen je i negativni trend odustajanja od bavljenja sportom djece i mladih s njihovim prelaskom iz osnovne u srednju školu.

Osim onih sportskih, prevenciju i zdravlje mladih promiču i udruge za mlade. Osim **Građanske inicijative „Ruke za bolju Makarsku“** koja tek od nedavno promiče aktivizam mladih, tu je i udruga **Savjetovalište „Lanterna“** koja od 1999. kontinuirano radi na zaštiti fizičkog i psihičkog zdravlja mladih kroz promicanje zdravih stilova življenja. Svojim brojnim i dugogodišnjim projektima („Izaberi nešto za sebe“, „Budi mlad i neovisan“, „Bicikljada“, „Rastimo uz pokret“ i dr.). „Lanterna“ nastoji kvalitetno osmisliti slobodno vrijeme i unaprijediti zdravlje djece i mladih, prevenirati ovisnost i druge oblike rizičnih ponašanja te pružiti priliku bavljenja rekreativnim i redovitim sportskim sadržajima djeci i mladima sa zdravstvenim teškoćama, teškoćama u području motorike, socijalizacije i onima koji se ne bave nikakvim sportom.

Važno je spomenuti kako među makarskim organizacijama civilnog društva još uvijek nema udruge mladih, što dovoljno govori o deficitu organiziranog sudjelovanja mladih u odlučivanju.

3.4.5. Gradski preventivni programi

Osim što pruža financijsku i logističku potporu udrugama i klubovima, Grad Makarska svoje preventivne programe nastoji provoditi i kroz rad svoja dva partnerska tijela: Vijeća za prevenciju te Odbora za prevenciju bolesti ovisnosti.

Vijeće za prevenciju Grada Makarske čine predstavnici Grada Makarske, Policijske postaje Makarska, obrazovnih ustanova, Komunalnog redarstva, Državnog inspektorata, Turističke zajednice, Crkve, Suda, Centra za socijalnu skrb i dr. Oni zajedničkim i koordiniranim radom cijele zajednice nastoje povećati sigurnost i smanjiti strah građana od kriminaliteta, prevenirati štetno ponašanje i podići ukupnu kvalitetu života lokalne zajednice. Vijeće bi se u pravilu trebalo sastajati jednom mjesečno (prvi utorak u mjesecu), vršiti analizu stanja te provodi pojedine projekte za čiju se realizaciju osnivaju radne skupine u kojima mogu sudjelovati svi zainteresirani građani. Program rada Vijeća podrazumijeva niz aktivnosti kao što su povećanje sigurnosti djece i mladih, prevencija maloljetničke delikvencije, prevencija obiteljskog nasilja i pomoć žrtvama nasilja, osiguranje javnog reda i mira, oblikovanje okoliša, te komuniciranje s javnošću. Zaključci panel rasprave „Preventivni programi za mlade“ održane u okviru projekta izrade LPDM-a pokazali su ipak stanoviti raskorak između planiranih i ostvarenih ciljeva Vijeća za prevenciju. To se prvenstveno odnosi na održavanje sporadičnih (1-2 puta godišnje), a ne redovnih mjesečnih sastanaka te nedostatak ozbiljnijih projektnih aktivnosti koje su zadnji put provedene još 2008., a bile su vezane uz akciju osvjetljavanja školskih igrališta, kontrolu prodaje alkohola maloljetnicima te istraživanje stavova građana vezano za njihov osjećaj sigurnosti i zadovoljstvo radom policije. Na raspravi je zaključeno kako je vremensko razdoblje od osam godina u kojem se navedene projektne aktivnosti nisu ponavljale uzrokovalo porast konzumacije alkohola i lakših opijata među mladima na javnim površinama i u ugostiteljskim objektima. U prilog ovoj tezi govore i rezultati ankete o rasprostranjenosti konzumiranja alkohola među makarskim srednjoškolcima. Anketu su proveli učenici 2. razreda opće gimnazije u sklopu izborne nastave Psihologije na 233 ispitanika u dobi između 15 i 18 godina. Anketa je pokazala da čak 80,2 % ispitanika konzumira alkohol preko vikenda, a 31,8 % njih u jednoj večeri popije više od šest, uglavnom, žestokih pića. Većina njih to radi svojevolumno kako bi se oraspoložili. Više od polovice ih o tome ne

razgovara s roditeljima niti isti to kod njih primjećuju. Roditelji koji kod svoje djece primijete konzumaciju alkohola, iste radi toga obično ne kažnjavaju.

Odbor za prevenciju bolesti ovisnosti Grada Makarske čine predstavnici Gradskog vijeća, obrazovnih i zdravstvenih ustanova, Centra za socijalnu skrb te organizacija civilnog društva. Cilj i zadatak Odbora je prevencija u predškolskom i školskom sustavu, zaštita zdrave populacije, pružanje pomoći učenicima s rizičnim ponašanjem te pružanje pomoći učenicima koji su već počeli konzumirati sredstva ovisnosti. U tom smislu Odbor bi trebao analizirati stanje i predlagati mjere za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, surađivati s pravosudnim i upravnim tijelima, udrugama i ustanovama na području prevencije i suzbijanja ovisnosti te koordinirati aktivnosti svih čimbenika uključenih u prevenciju i suzbijanje ovisnosti na području grada Makarske. Iako je usvojio svoj Godišnji plan i program te je uključen u projekt izrade LPDM-a, Odbor za prevenciju je u posljednje dvije godine održao tek tri svoje sjednice, a većina njegovih članova nije pokazala veći interes za provedbu značajnijih aktivnosti. Tek pojedini njegovi članovi uključeni su u rješavanje problema nedostatka društvenog prostora za rad s mladima i provedbu aktivnosti unutar projekta izrade LPDM-a.

3.5. AKTIVNO SUDJELOVANJE MLADIH I POLITIČKA PARTICIPACIJA

Aktivno sudjelovanje mladih može se očitovati kroz nekoliko područja društvenog života kao što su škola, organizacije civilnog društva ili direktno uključenje u političko odlučivanje. Ispitivanjem percepcije, stavova i potreba mladih ustanovljen je trend sve većeg iseljavanja mladih iz Makarske uz činjenicu da dio mladih koji u gradu ostaje ili se nakon završenog studija u njega vraća ne pokazuje zanimanje za aktivno uključenje u osmišljavanje javnih politika za mlade. Ispitivanjem je utvrđena niska razina

sudjelovanja učenika u radu škole kroz njihovu slabu uključenost u različite razine odlučivanja, bilo da se radi o vijećima učenika ili planiranju satova razrednog odjela te izvannastavnih i izvanučioničkih aktivnosti. Vrijednosti poput volontiranja ili međuvršnjačke pomoći koje promiču pojedine udruge gotovo su im u potpunosti strane (vidi tablicu 7), a svoje poznavanje rada Gradske uprave i Gradskog vijeća, mladi uglavnom svode na površno prepoznavanje stranačke pripadnosti lokalnih političara (vidi tablice 12 i 13).

Anketno pitanje: <i>O dnevno-političkim temama na lokalnoj razini najčešće čujete?</i>		
	Frekvencije	Postotak
Iz medija (novine, radio)	420	73,7
Od roditelja	60	10,5
Od učitelja/profesora	12	2,1
Od svojih vršnjaka	36	6,3
Od svojih vršnjaka	12	2,1
Od nekog drugog	30	5,3
Ukupno	570	100,0

Tablica 12.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

Anketno pitanje: <i>U kojoj mjeri ste upoznati s radom Gradskog vijeća i gradonačelnika?</i>		
	Frekvencije	Postotak
Uopće ne	320	67,4
Uglavnom ne	110	23,2
Djelomično	45	9,5
Ukupno	570	100,0

Tablica 13.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

Veliki postotak ispitanika, doduše, smatra kako bi mlade trebalo uključiti u kreiranje javnih politika, no pri tome ne navode konkretan način i osobni angažman u tom procesu (vidi tablicu 14).

Anketno pitanje: <i>Želite li osobno utjecati na rješavanje problema s kojima se susreću mladi na razini grada?</i>		
	Frekvencije	Postotak
Ne	138	24,2
Ne znam	252	44,2
Da	180	31,6
Ukupno	570	100,0

Tablica 14.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

Aktivno sudjelovanje mladih u društvu i njihova participacija u političkom životu prikazani su kroz nekoliko načina organiziranog djelovanja mladih: Vijeće učenika, Savjet mladih, podmlaci političkih stranaka, organizacije civilnog društva.

3.5.1. Vijeće učenika

Vijeće učenika predstavlja važan mehanizam koji omogućava učenicima utjecaj na školsko okruženje i razvijanje njihovih životnih vještina. On nerijetko povezuje školu i lokalnu zajednicu, čime se ostvaruje jedna od primarnih zadaća u procesu demokratizacije škole. U praksi se, međutim, pokazalo kako učenici, a nerijetko i sami voditelji vijeća (nastavnici, stručni suradnici) ne prepoznaju njegovu ulogu i način kako je ostvariti (vidi tablicu 15). To vrijedi za obje makarske srednje škole čija vijeća učenika predstavljaju tek zadovoljavanje zakonske forme, a koja nakon svog konstituiranja početkom školske godine ne provode redovite i planski osmišljene aktivnosti.

Anketno pitanje: <i>U kojoj ste mjeri upoznati s radom Vijeća učenika?</i>		
	Frekvencije	Postotak
Uopće ne	324	56,7
Uglavnom ne	144	25,3
Djelomično	90	16,1
Uglavnom da	6	1,1
U potpunosti da	6	1,1
Ukupno	570	100,0

Tablica 15.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

Stoga i ne čudi niska razina uključenosti učenika u procese donošenja odluka (vidi tablicu 16), što nikako ne pridonosi razvijanju demokratičnosti škole.

Anketno pitanje: <i>Smatrate li da učenici sudjeluju u donošenju odluka i pravila u školi?</i>		
	Frekvencije	Postotak
Uopće ne	252	44,2
Uglavnom ne	210	36,8
Djelomično	102	17,9
Uglavnom da	6	1,1
Total	570	100,0

Tablica 16.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

Vijeće učenika čine predstavnici svih razrednih odjela izabrani javnim glasovanjem na satu razredne zajednice. Samom izboru predstavnika uglavnom ne prethodi nikakva razredna kampanja, a većina predstavnika svoje sudjelovanje u Vijeću ne doživljava kao vrstu obveze s pravima i odgovornošću koji iz nje proizlaze. Sastanci Vijeća s obveznim vođenjem zapisnika trebali bi se održavati jednom mjesečno s različitim temama, no oni su uglavnom rijetki i imaju prigodničarski karakter. O niskoj razini aktivnosti Vijeća učenika svjedoči i činjenica da primjerice Vijeće učenika Srednje strukovne škole nije kandidiralo svoje predstavnike u Savjet mladih Grada Makarske.

3.5.2. Savjet mladih Grada Makarske

Savjet mladih je savjetodavno tijelo Grada s ciljem aktivnog sudjelovanja mladih u odlučivanju o upravljanju javnim poslovima od interesa i značaja za mlade, aktivnog uključivanja mladih u javni život te informiranje i savjetovanja mladih u gradu Makarskoj. Izuzmemo li kratko razdoblje postojanja i rada Gradskog vijeća mladih s početka 2000-ih, mladi u Makarskoj sve do lipnja 2016., kada je osnovan Savjet mladih, nisu imali svoje legalne predstavnike u jedinici lokalne samouprave, a time ni adekvatnu politiku za mlade (vidi tablicu 17). Stoga i ne čudi niska stopa prepoznavanja uloge i djelokruga rada ovog tijela od strane samih mladih (vidi tablicu 18).

Anketno pitanje: <i>Mislite li da Makarska ima razvijenu strategiju politike za mlade?</i>		
	Frekvencije	Postotak
Ne	324	56,8
Ne znam	234	41,1
Da	12	2,1
Ukupno	570	100,0

Tablica 17.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

Anketno pitanje: <i>Jeste li ikada čuli za Savjet mladih kao predstavničko tijelo mladih na lokalnoj razini?</i>		
	Frekvencije	Postotak
Ne	516	90,5
Da	54	9,5
Ukupno	570	100,0

Tablica 18.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

Savjet mladih Grada Makarske broji sedam članova i njihovih zamjenika, s mandatom od tri godine. Čine ga predstavnici Vijeća učenika Srednje škole fra Andrije Kačića Miošića, organizacija civilnog društva (Lanterna i Ruke) i podmladaka političkih stranka koje participiraju u Gradskom vijeću (HDZ i SDP). Svi članovi imaju prebivalište ili boravište na području grada Makarske, u starosnoj dobi između 15 i 30 godina. Većina njih je aktivno uključena u projekt izrade LPDM-a kroz pohađanje i vođenje edukativnih radionica, što je dobra podloga za njihov daljnji rad u ovom važnom savjetodavnom gradskom tijelu.

3.5.3. Mladi u politici

Iako se političko djelovanje mladih ne vezuje isključivo uz rad političkih stranaka (vidi tablicu 19), na lokalnoj se razini ono ipak najčešće prepoznaje upravo kroz ovakav oblik političkog angažmana, tj. kroz rad podmladaka političkih stranaka.

Anketno pitanje: <i>Mislite li i u kojoj mjeri da mladi trebaju sudjelovati u političkom odlučivanju i rješavanju problema u Makarskoj?</i>		
	Frekvencije	Postotak
Uopće ne	18	3,2
Uglavnom ne	42	7,4
Djelomično	258	45,3
Uglavnom da	168	29,5
U potpunosti da	84	14,7
Ukupno	570	100,0

Tablica 19.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

U makarskom slučaju to se odnosi na Mladež HDZ-a sa stotinjak i Foruma mladih SDP-a s 30-ak svojih članova. Iako broj članova ne predstavlja stvarni kapacitet neke organizacije jer svi članovi nisu aktivni, u opisu svog angažmana unutar rada obiju političkih stranaka, mladi svoju aktivnost uglavnom svode na operativne poslove pred izbore, bez osobnog utjecaja na rad stranke kojoj pripadaju ili osmišljavanja stranačke politike za mlade. Dio njih nastoji se, doduše, politički opismeniti i dodatno educirati na seminarima organiziranim od strane matične stranke, no bez veće implementacije naučenog kroz konkretno političko djelovanje. Mogućnost za konkretan politički angažman daje im upravo osnivanje Savjeta mladih Grada Makarske za čiji su rad članovi podmladaka političkih stranaka pokazali popriličan interes.

3.5.4. Mladi i civilno društvo

Osim kroz rad političkih stranaka, aktivno sudjelovanje u društvu i participaciju u političkom životu mladi mogu ostvariti i kroz civilno društvo, tj. rad udruga. To se prvenstveno odnosi na udruge koje promiču vrijednosti aktivnog građanstva kroz volontiranje, zagovaranje i osmišljavanje javnih politika za mlade. U suradnji sa školama, volontiranje kod mladih udruge nastoje promicati organiziranjem kratkoročnih humanitarnih akcija kao što su dobrovoljno darivanje krvi, pomoć socijalno ugroženim učenicima te posjet udruzi OSI, Domu za stare i nemoćne i učenicima drugih škola. Savjetovalište „Lanterna“ tako redovito provodi edukaciju o volontiranju kroz projekt „Postani i ti vršnjak pomagač“ u suradnji sa splitskom udrugom „Most“.

Unatoč tome, ispitivanjem percepcije, stavova i potreba mladih stječe se dojam o njihovom slabom uključivanju u volonterske programe (vidi tablicu 7) i to zbog vlastite inercije te samog neiskazivanja potrebe za volontiranjem od strane javnih institucija, civilnih organizacija i privatnog sektora (vidi tablicu 20).

Anketno pitanje: <i>Jeste li uključeni u neko kulturno-umjetničko ili sportsko društvo, klub ili organizaciju?</i>		
	Frekvencije	Postotak
Ne	408	72,3
Da	162	27,7
Ukupno	570	100,0

Tablica 20.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

Kroz panel raspravu s predstavnicima lokalnih organizacija civilnog društva (udruga, sportskih klubova, kulturno-umjetničkih društava) koje rade s mladima zaključeno je kako postoje brojni problemi s kojima se organizacije susreću: od nedostatka adekvatnog prostora za rad, otežane međusektorske suradnje i komunikacije s mladima te poteškoća u motiviranju mladih za njihovo uključivanje u ponuđene aktivnosti. Primijećen je također i nedostatak stručnog kadra za rad s mladima na razini jedinice lokalne samouprave (Grada), zbog čega ista nije u mogućnosti pružiti veću tehničku pomoć organizacijama civilnog društva u cilju osmišljavanja i realizacije njihovih samostalnih i suradničkih projekata. Zamijećen je također nedostatak znanja i kompetencija pojedinih organizacija iz područja rada s mladima, a osobito naglašeni problemi vidljivi su kod utvrđivanja financijske stabilnosti i iznalaženja izvora

financiranja aktivnosti i projekata za mlade kao i nedostatak volje kod samih organizacija za pokretanjem novih aktivnosti za mlade.

3.6. MLADI I KULTURA

Uzmemo li u obzir da mladi svoj prvi kontakt s kulturom ostvaruju kroz formalno obrazovanje, teško je ne primijetiti kako se taj inicirajući kanal s godinama sve više sužava. Osim smanjenja broja nastavnih sati likovne i glazbene kulture, tu je i trend sve manjeg broja dodatnih vannastavnih aktivnosti u području umjetnosti i kulture. Taj kulturni deficit srednje škole nastoje nadomjestiti provedbom Plana kulturnih i javnih aktivnosti škole. U slučaju makarskih srednjih škola te su aktivnosti vezane uz naturalna putovanja, jednodnevne i višednevne izlete, posjete kulturnim institucijama, sudjelovanje na gradskim manifestacijama, školskim priredbama i smotrama, organizaciju naturalnog plesa, izradu godišnjaka, školskog lista i sl.

Nedostatak kreativnih aktivnosti u školskim kulturno-umjetničkom sekcijama mladi nadomještaju uključanjem u manji broj kulturnih udruga i društava koje djeluju u Makarskoj. Ispitivanjem je utvrđeno kako su kulturne aktivnosti mladih uglavnom vezane uz fakultativne sadržaje Glazbene škole kao što je sviranje u školskom orkestru, dok u postojećim udrugama i društvima koja se bave plesom, glumom, fotografijom i likovnim stvaralaštvom, mladih u starosnoj dobi od 15 do 30 godina ima vrlo malo ili ih uopće nema (vidi tablicu 20). Znatnu zapreku većem uključivanju mladih u kulturni život lokalne zajednice predstavlja i dugogodišnji problem kroničnog nedostataka

adekvatnog društvenog prostora za odvijanje većine kulturnih aktivnosti i sadržaja zanimljivih mladima (vidi tablicu 21).

Anketno pitanje: <i>Smatrate li da u Vašem gradu/općini ima dovoljno kvalitetnih sadržaja za mlade i da su ti sadržaji mladima dostupni po cijeni i blizini?</i>		
	Frekvencije	Postotak
Ne	396	69,5
Ne znam	114	20,0
Da	60	10,5
Total	570	100,0

Tablica 21.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

Većinu postojećih kulturnih sadržaja mladi ocjenjuju kao nezanimljive i njima neprimjerene. Mali broj mladih koristi kulturno-društvene resurse poput Gradske knjižnice ili Zvezdarnice, a polivalentni kulturno-društveni prostor ispitanici doživljavaju ponajviše kao kino dvoranu. (vidi tablicu 22).

Anketno pitanje: <i>Koji bi od navedenih prostora najviše unaprijedilo kvalitetu života mladih u Makarskoj?</i>		
	Frekvencije	Postotak
Kino dvorana	384	67,4
Kazalište	6	1,1
Koncertna dvorana	30	5,3
Kulturni centar koji obuhvaća sve ili većinu ranije navedenog	126	22,1
Nešto drugo	24	4,2
Ukupno	570	100,0

Tablica 22.

Izvor: Projekt „Mladi u lokalnoj zajednici“

Ispitivanjem potreba maturanata i studenata po pitanju profesionalne orijentacije utvrđena je njihova sve raširenija percepcija o ubrzanim promjenama na tržištu rada koje stavljaju veliki pritisak na obrazovanje u području umjetnosti i društveno-humanističkih znanosti, stvarajući dojam o takvom obrazovanju kao tržišno neiskoristivom. Posljedice ovih trendova mogu biti dalekosežne za područje kulture i umjetnosti koje tako ostaje bez ključnog potencijala za svoj razvoj, a to su ljudski resursi.

4. POLICY PRIJEDLOZI I PREPORUKE

Na temelju analize postojećeg stanja kroz šest prioritetnih područja, LPDM za iste donosi određene prijedloge i preporuke na kojima bi se trebala temeljiti javna politika za mlade (*youth policy*) na lokalnoj razini. Prijedlozi i preporuke određeni su ciljevima, mjerama i zadacima. Za svaki su mjeru (uz nositelje, suradnike i rokove) definirani jasni i mjerljivi pokazatelji ishoda i rezultata. Time se osigurava procjena kvalitete provedbe pojedine mjere, a sve zajedno služi procjeni kvalitete provedbe cijeloga dokumenta po godišnjoj osnovi i na kraju provedbenog razdoblja. Stavljanjem naglaska na pokazatelje ishoda i rezultata osigurava se ujedno i učinkovit nadzor nad trošenjem proračunskih sredstava, čime se povećava odgovornost i davatelja, i korisnika istih.

4.1. OBRAZOVANJE I CJELOŽIVOTNO UČENJE

Broj ciljeva: 4

Broj mjera: 7

Cilj 1. OBRAZOVATI MLADE ZA AKTIVNO GRAĐANSTVO

MJERA 1.1.	Kvalitetna provedba građanskog odgoja i obrazovanja (GOO-a) u srednjim školama
NOSITELJI	Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Srednja strukovna škola
SURADNICI U PROVEDBI	Agencija za odgoj i obrazovanje Organizacije civilnog društva (OCD) Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. i kontinuirano	1.1.1. Izraditi Plan i program GOO-a za srednje škole, temeljen na potrebama učenika u njihovom specifičnom životnom prostoru.
2017. i kontinuirano	1.1.2. Postepeno uvoditi GOO u sve obrazovne programe i razredna godišta.
2016. i kontinuirano	1.1.3. Uključiti organizacije civilnog društva u pojedine segmente provedbe GOO-a.
2017. i kontinuirano	1.1.4. Osigurati i provoditi permanentnu edukaciju i stručno usavršavanje nastavnika i vanjskih suradnika uključenih u provedbu GOO-a.
INDIKATORI PROVEDBE	<u>Indikator ishoda:</u> - U obje srednje škole se provodi međupredmetna nastava iz GOO-a. <u>Indikatori rezultata:</u> - Broj nastavnika uključenih u provedbu GOO-a u obje srednje škole. - Broj predstavnika organizacija civilnog društva kao vanjskih

	<p>suradnika uključenih u provedbu GOO-a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Redovito održavanje edukacijskih treninga za nastavnike od strane Agencije za odgoj i obrazovanje i organizacija civilnog društva. - Izrada radnih materijala za učenike i nastavnike na temelju radioničkih treninga. - Definiran način praćenja i vrednovanja provedbe GOO-a. - Uključenje učenika u projekte i smotre vezane za GOO.
--	--

Cilj 2. REDEFINIRANJEM OBRAZOVNIH PODRUČJA/PROGRAMA I REORGANIZACIJOM RADA ŠKOLA PRIDONIJETI KONKURENTNOSTI MLADIH NA TRŽIŠTU RADA

MJERA 2.1.	Stvaranje preduvjeta za uvođenje novih obrazovnih područja/programa u jednu ili obje srednje škole
NOSITELJI	Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Srednja strukovna škola
SURADNICI U PROVEDBI	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih Splitsko-dalmatinska županija - Upravni odjel za društvene djelatnosti Grad Makarska – Upravni odjel za društvene djelatnosti Organizacije civilnog društva
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	2.1.1. Utvrditi povezanost postojećih obrazovnih područja/programa sa stanjem na tržištu rada
2017. – 2018.	2.1.2. Utvrditi kapacitete i mogućnosti škola za uvođenje novih obrazovnih područja/programa
2017. i kontinuirano	2.1.3. Osigurati materijalne (prostorne) resurse za uvođenje novih obrazovnih područja/programa
2018. i kontinuirano	2.1.4. Osigurati kadrovske i organizacijske resurse za uvođenje novih obrazovnih područja/programa
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikator ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Stvoreni materijalni (prostorni), kadrovski i organizacijski preduvjeti za uvođenje novih obrazovnih područja/programa u jednu ili obje srednje škole. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrađena stručna analiza povezanosti obrazovnih područja/programa sa stanjem na tržištu rada. - Izrađena stručna analiza kapaciteta i mogućnosti škola za uvođenje novih obrazovnih područja/programa. - Izrađena strategija razvoja rada škola temeljena na potrebi uvođenja novih obrazovnih područja/programa.

MJERA 2.2.	Jačanje veze između obrazovnih područja/programa i tržišta rada
NOSITELJI	Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Srednja strukovna škola
SURADNICI U	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

PROVEDBI	Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) Udruženje obrtnika Makarska Grad Makarska – Odsjek za projekte i razvoj Makarska razvojna agencija Organizacije civilnog društva
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	2.2.1. Ispitati potrebe lokalnih obrtnika i poduzetnika za zapošljavanjem mladih
2017. i kontinuirano	2.2.2. Pratiti odvijanje praktične nastave i stručne prakse u obje srednje škole
2018. i kontinuirano	2.2.3. Osmisliti i provoditi dodatne inovativne programe stručne prakse kroz javno-privatnu suradnju
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikatori ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Uspostavljena jača veza između obrazovnih područja/programa i tržišta rada. - Novopokrenuti inovativni programi stručne prakse. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrađena baza podataka vezana uz zanimanja i poslove primjerene zapošljavanju mladih u lokalnoj sredini. - Izrađena stručna analiza odvijanja praktične nastave i stručne prakse u obje srednje škole. - Broj definiranih inovativnih programa stručne prakse. - Broj lokalnih obrtnika i poduzetnika uključenih u dodatne inovativne programe stručne prakse. - Broj učenika uključenih u dodatne inovativne programe stručne prakse.

MJERA 2.3.	Osnivanje učeničke zadruge
NOSITELJ	Srednja strukovna škola
SURADNICI U PROVEDBI	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih Hrvatska udruga učeničkog zadrugarstva Grad Makarska – Odsjek za projekte i razvoj Makarska razvojna agencija Organizacije civilnog društva
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	2.3.1. Sastaviti elaborat isplativosti osnivanja učeničke zadruge i predstaviti ga Školskom odboru, Nastavničkom vijeću, Vijeću roditelja i Vijeću učenika.
2017. – 2018. kontinuirano	2.3.2. Definirati i usvojiti Plan i program rada zadruge kroz definiranje zadružnih sekcija, imenovanje njihovih voditelja mentora i izradu Statuta.
2017. – 2018.	2.3.3. Održati osnivačku Skupštinu učeničke zadruge uz imenovanje osoba u tijelima upravljanja.
2018. i kontinuirano.	2.3.4. Pokrenuti rad učeničke zadruge
INDIKATORI	<u>Indikatori ishoda:</u>

PROVEDBE	<p>- Osnivanje i pokretanje u rad učeničke zadruge.</p> <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj učenika uključenih u rad učeničke zadruge. - Broj nastavnika uključenih u rad učeničke zadruge. - Evaluacija rada učeničke zadruge kroz provedbu redovnih aktivnosti. - Povezivanje zadružne djelatnosti s osposobljavanjem učenika za njihovo sudjelovanje na tržištu rada.
-----------------	--

Cilj 3.: UNAPREĐENJE KULTURNE DJELATNOSTI ŠKOLE KROZ FORMALNE I NEFORMALNE PROGRAME

MJERA 3.1.	Provedba programa medijske pismenosti i stvaralaštva mladih
NOSITELJI	Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Srednja strukovna škola
SURADNICI U PROVEDBI	Organizacije civilnog društva Grad Makarska – Odjel za društvene djelatnosti, Savjet mladih, Ured gradonačelnika Lokalni mediji: <i>Makarska kronika</i> , RMR, <i>Makarsko primorje</i>
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. i kontinuirano	3.1.1. Razviti kod učenika kritičku svijest o utjecaju medija na mlade kroz analizu medijskih sadržaja
2016. i kontinuirano	3.1.2. Upoznati učenike s načinom prenošenja informacija preko različitih medija
2017. i kontinuirano	3.1.3. Osposobiti učenike za vlastitu izradu i prenošenje informacija preko različitih medija
2017. i kontinuirano	3.1.4. Uključiti što više učenika u izradu školskog lista (tiskano i digitalno izdanje) ili pokretanje projekta školskog radija
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikatori ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Uključenost učenika u kreiranje medijskih sadržaja kroz razvijanje kritičke svijesti o njihovu utjecaju na razvijanje stavova kod mladih. - Podizanje kvalitete školskog lista na temelju novousvojenih znanja i vještina. - Pokretanje školskog radija. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj održanih radioničkih treninga medijske pismenosti s učenicima i mentorima. - Broj učenika uključenih u radioničke treninge medijske pismenosti. - Broj održanih panel rasprava i tribina na temu medijske pismenosti mladih. - Izrada tiskanog i digitalnog izdanja školskog lista. - Sudjelovanje na smotri školskih listova „LiDraNo“. - Broj učenika uključenih u projekt pokretanja školskog radija.

MJERA 3.2.	Organizacija školskih kulturnih događanja
NOSITELJI	Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Srednja strukovna škola
SURADNICI U PROVEDBI	Organizacije civilnog društva Grad Makarska – Odjel za društvene djelatnosti Grad Makarska – Savjet mladih Gradska knjižnica Makarska Gradska galerija Antuna Gojaka Glazbena škola Makarska
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. i kontinuirano	3.2.1. Organizirati izložbe učeničkih likovnih radova
2016. i kontinuirano	3.2.2. Organizirati glazbena događanja (koncerti, školski ples, glazbene slušaonice)
2016. i kontinuirano	3.2.3. Organizirati smotru učeničkih literarnih radova (poezija, proza, strip).
2016. i kontinuirano	3.2.4. Pokrenuti rad školske dramske skupine kroz provedbu radionica dramske pedagogije
2016. i kontinuirano	3.2.5. Organizirati multimedijalna događanja (prikazivanje filmova, prezentacija učeničkih video radova)
2016. i kontinuirano	3.2.6. Organizirati tematska predavanja, panel rasprave i tribine vezane uz kulturno-umjetničko stvaralaštvo mladih
INDIKATORI PROVEDBE	<u>Indikator ishoda:</u> - Kvalitativno i kvantitativno unapređenje kulturnih događanja u školi. <u>Indikatori rezultata:</u> - Broj održanih kulturnih manifestacija u školi kroz likovno, literarno, glazbeno i dramsko stvaralaštvo mladih. - Broj učenika uključenih u organizaciju kulturnih događanja u školi. - Broj nastavnika uključenih u organizaciju kulturnih događanja u školi.

Cilj 4.: POKRETANJE JAVNO-ZAGOVARAČKE PLATFORME S CILJEM POBOLJŠANJA SREDNJOŠKOLSKOG SUSTAVA OBRAZOVANJA U MAKARSKOJ

MJERA 4.1.	Provedba javno-zagovaračke aktivnosti „Škola po mjeri zajednice“
NOSITELJI	Grad Makarska (Gradsko vijeće, Savjet mladih) Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Srednja strukovna škola
SURADNICI U PROVEDBI	Vijećnici u Vijeću Splitsko-dalmatinske županije Udruga gradova Građanska inicijativa „Ruke za bolju Makarsku“ Savjetovalište „Lanterna“
ROK PROVEDBE	ZADACI

2016. – 2017.	4.1.1. Izraditi detaljnu analizu materijalnih, kadrovskih i organizacijskih uvjeta rada obiju makarskih srednjih škola.
2017. – 2018.	4.1.2. Sensibilizirati širu javnost o potrebi rješavanja problema u sustavu srednjoškolskog obrazovanja u Makarskoj.
2017. i kontinuirano.	4.1.3. Umrežiti se s gradovima koji imaju sličan problem u sustavu srednjoškolskog obrazovanja.
2018. i kontinuirano.	4.1.4. Zagovarati izmjene u Zakonu o osnivanju srednjih škola u cilju prebacivanja nadležnosti na gradove.
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikator ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Evaluacija provedbe javno-zagovaračkih aktivnosti. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrađena analiza materijalnih, kadrovskih i organizacijskih uvjeta rada obiju makarskih srednjih škola. - Broj održanih javnih tribina, panel rasprava i medijskih objava u sklopu aktivnosti sensibiliziranja šire javnosti o potrebi rješavanja problema u sustavu srednjoškolskog obrazovanja u Makarskoj. - Broj uključenih gradova u provedbi zadane agende. - Broj održanih sastanaka s dionicima svih aktivnosti.

4.2. ZAPOSŁJAVANJE I PODUZETNIŠTVO

Broj ciljeva: 2

Broj mjera: 4

Cilj 1. OLAKŠATI UKLJUČIVANJE MLADIH U TRŽIŠTE RADA

MJERA 1.1	Poticanje mladih na aktivno traženje posla
NOSITELJI	Grad Makarska (Odsjek za projekte i razvoj, Savjet mladih) Hrvatski zavod za zapošljavanje – Ispostava Makarska
SURADNICI U PROVEDBI	Udruženje obrtnika Makarska Makarska razvojna agencija Organizacije civilnog društva
ROK PROVEDBE	ZADACI
2017. i kontinuirano	1.1.1. Poticanje mladih na aktivno traženje posla kroz pojedinačno savjetovanje
2017. i kontinuirano	1.1.2. Poticanje mladih na aktivno traženje posla kroz skupno savjetovanje
2017. i kontinuirano	1.1.3. Poticanje mladih na aktivno traženje posla kroz aktivnosti u zajednici
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikator ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Smanjenje nezaposlenosti mladih kroz provedbu aktivnog traženja posla. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Broj održanih pojedinačnih i skupnih savjetovanja za samozapošljavanje mladih. - Definiran profesionalni plan zapošljavanja. - Broj posredovanja pri zapošljavanju. - Broj održanih radionica aktivnog traženja posla. - Broj održanih tematskih predavanja, okruglih stolova, tribina. - Broj organiziranih događanja kao što su: Sajam poslova, Dani karijera i sl.
--	--

MJERA 1.2.	Pokretanje programa „Poduzetnički inkubator“
NOSITELJ	Grad Makarska (Odsjek za projekte i razvoj, Savjet mladih)
SURADNICI U PROVEDBI	Udruženje obrtnika Makarska Makarska razvojna agencija Organizacije civilnog društva
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	1.2.1. Osigurati uvjete za izradu i provedbu programa edukacija usmjerenog na razvoj poduzetništva mladih
2017. – 2018.	1.2.2. Omogućiti razvoj sustava potpore razvoju poduzetništva mladih
2017. – 2018.	1.2.3. Uspostaviti sustav praćenja sudjelovanja mladih u programu razvoja poduzetništva mladih
2018. i kontinuirano	1.2.4. Osigurati uvjete za razmjenu primjera dobre prakse
INDIKATORI PROVEDBE	<u>Indikator ishoda:</u> - Evaluacija programa usmjerenog na razvoj poduzetništva mladih. <u>Indikatori rezultata:</u> - Broj provedenih edukacija usmjerenih na razvoj poduzetništva mladih. - Broj mladih uključenih u edukaciju. - Broj udruga koje su savjetovane o mogućnostima razvijanja poduzetništva mladih. - Broj razvijenih projektnih ideja u području poduzetništva mladih.

MJERA 1.3.	Razvijanje koncepta društvenog poduzetništva
NOSITELJ	Građanska inicijativa „Ruke za bolju Makarsku“ Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku
SURADNICI U PROVEDBI	Grad Makarska (Odsjek za projekte i razvoj) Makarska razvojna agencija Ostale organizacije civilnog društva
ROK PROVEDBE	ZADACI
2017. i kontinuirano	1.3.1. Promicati načela društvenog poduzetništva kao jednog od načina ostvarenja mogućnosti, potreba i interesa mladih
2018. i kontinuirano	1.3.2. Poticati samozapošljavanje mladih kroz koncept društvenog poduzetništva
INDIKATORI PROVEDBE	<u>Indikator ishoda:</u> - Stvoreni uvjeti za zapošljavanje mladih kroz koncept društvenog

	<p>poduzetništva.</p> <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj održanih edukacijskih treninga vezanih za društveno poduzetništvo. - Broj održanih javnih tribina i panel rasprava vezanih za društveno poduzetništvo. - Broj mladih uključenih u edukacijske treninge, panel rasprave i tribine vezane za društveno poduzetništvo. - Broj pilot projekta i prijedloga temeljenih na društvenom poduzetništvu pokrenutih od strane mladih.
--	--

Cilj 2. ZAPOSŁJAVANJE MLADIH OSOBA S INVALIDITETOM

MJERA 2.1.	Uključenje mladih osoba s invaliditetom u tržište rada kroz međusektorsku suradnju.
NOSITELJ	Udruga OSI „Sunce“ Makarska
SURADNICI U PROVEDBI	Grad Makarska (Povjerenstvo za OSI, Savjet mladih) Udruženje obrtnika Makarska Makarska razvojna agencija Ostale organizacije civilnog društva
ROK PROVEDBE	ZADACI
2017. i kontinuirano	2.1.1. Povećati stupanj spremnosti javnog, privatnog i civilnog sektora za zapošljavanje mladih osoba s invaliditetom
2017. i kontinuirano	2.1.2. Razviti zanimanja/usluge na tržištu koje mlade osobe s invaliditetom mogu obavljati
2017. i kontinuirano	2.1.3. Promovirati mjere Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju mladih osoba s invaliditetom
2017. i kontinuirano	2.1.4. Prilagođavati radna mjesta, arhitektonske i druge prilagodbe za mlade osobe s invaliditetom
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikator ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Smanjena nezaposlenost mladih osoba s invaliditetom kroz provedbu mjera njihovog zapošljavanja. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj održanih panel rasprava, tribina i javno-zagovaračkih akcija vezanih za rješavanje problema zapošljavanja mladih osoba s invaliditetom. - Broj novozaposlenih mladih osoba s invaliditetom u javnom, privatnom i civilnom sektoru. - Broj novih zanimanja/usluga na tržištu rada koje mogu obavljati osobe s invaliditetom. - Broj prilagođenih radnih mjesta za osobe s invaliditetom.

4.3. SOCIJALNA ZAŠTITA I UKLJUČIVANJE

Broj ciljeva: 2

Broj mjera: 2

Cilj 1. UNAPRIJEDITI SUSTAV POTPORE MLADIMA U RIZIKU OD SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI

MJERA 1.1	Razvijanje sustava potpore mladima u riziku od socijalne isključenosti
NOSITELJ	Grad Makarska (Odjel za društvene djelatnosti; Socijalno vijeće)
SURADNICI U PROVEDBI	Organizacije civilnog društva Centar za socijalnu skrb Makarska Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Srednja strukovna škola Makarska
ROK PROVEDBE	ZADACI
2017. i kontinuirano	1.1.1. Sensibilizirati i educirati sve zainteresirane dionike za pružanje potpore mladima u riziku od socijalne isključenosti
2017. i kontinuirano	1.1.2. Razviti savjetodavne, edukativne i informativne programe s ciljem osiguranja osobnog i profesionalnog razvoja mladih u riziku od socijalne isključenosti
2017. i kontinuirano	1.1.3. Sufinancirati aktivnosti i projekte organizacija civilnog društva koji su usmjereni na prevenciju ranog napuštanja obrazovanja te poticanje nastavka obrazovanja mladih u riziku od socijalne isključenosti
INDIKATORI PROVEDBE	<u>Indikatori ishoda:</u> - Povećan broj mladih koji se uključuju u programe doškolovanja i završetka redovne škole. - Smanjivanje broja mladih u riziku od socijalne isključivosti. <u>Indikatori rezultata:</u> - Broj provedenih edukativnih programa za dioniku u sustavu s ciljem njihova senzibiliziranja za probleme ranijeg napuštanja škole i upoznavanja s pristupima motiviranja mladih koji se nalaze u riziku od socijalne isključenosti za nastavak obrazovanja. - Broj provedenih aktivnosti (individualni i grupni savjetodavni rad za mlade i obitelji, informiranje mladih, programi osobnog i profesionalnog razvoja) za mlade u riziku od socijalne isključenosti. - Broj provedenih projekata organizacija civilnog društva kojima se mladi koji su ranije napustili školu potiču na nastavak obrazovanja te u kojima se preventivno djeluje na mlade koji ponavljaju razred, mlade koji imaju veliki broj neopravdanih izostanaka i/ili loš školski uspjeh.

Cilj 2. UKLJUČIVANJE MLADIH OSOBA S INVALIDITETOM U DRUŠTVO

MJERA 2.1.	Uključenje mladih osoba s invaliditetom u društvo.
NOSITELJ	Udruga OSI „Sunc“ Makarska
SURADNICI U PROVEDBI	Grad Makarska (Povjerenstvo za OSI, Savjet mladih) Ostale organizacije civilnog društva
ROK PROVEDBE	ZADACI
2017. i kontinuirano	2.1.1. Povećati društvenu svijest o potrebama i kvalitetama osoba s invaliditetom
2017. i kontinuirano	2.1.2. Ukazivati na probleme s kojima se osobe s invaliditetom susreću: arhitektonske barijere, visoki životni troškovi uvjetovani invaliditetom, nepostojanje stambenih jedinica za samostalno stanovanje i sl.
2018. i kontinuirano	2.1.3. Uključivanje predstavnika osoba s invaliditetom u rad povjerenstava i radnih tijela lokalne uprave kroz njihovo sudjelovanje u izradi strategija i planova za mlade
2018. i kontinuirano	2.1.4. Razvijanje volonterskih i društvenih programa za ostale mlade preko kojih će isti svakodnevno komunicirati s mladim osobama s invaliditetom
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikator ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Sve veća uključenost mladih osoba s invaliditetom u društvo i lokalnu zajednicu. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj održanih panel rasprava, tribina i javno-zagovaračkih akcija vezanih za rješavanje problema s kojima se susreću mladi OSI. - Broj mladih OSI aktivno uključenih u rad povjerenstava i radnih tijela lokalne samouprave. - Broj mladih uključenih u volonterske i društvene programe preko kojih svakodnevno komuniciraju s mladim osobama s invaliditetom

4.4. ZDRAVLJE I ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Broj ciljeva: 1

Broj mjera: 3

Cilj 1. RAZVIJANJE PREVENTIVNIH PROGRAMA ZA MLADE

MJERA 1.1.	Razvijanje školskog preventivnog programa u srednjim školama
NOSITELJI	Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića - Tim za kvalitetu, Vijeće učenika Srednja strukovna škola Makarska – Tim za kvalitetu, Vijeće učenika
SURADNICI U PROVEDBI	Organizacije civilnog društva Grad Makarska – Odjel za društvene djelatnosti, Savjet mladih Zavod za javno zdravstvo

	Tim školske medicine
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	1.1.1. Redefinirati postojeće školske preventivne programe kroz suradnju svih dionika (nastavnici, stručna služba, učenici)
2017. i kontinuirano	1.1.2. Razvijati i provoditi aktivnosti zaštite reproduktivnog zdravlja
2017. i kontinuirano	1.1.3. Razvijati i provoditi aktivnosti prevencije bolesti ovisnosti
2017. i kontinuirano	1.1.4. Razvijati i provoditi aktivnosti prevencije vršnjačkog nasilja
2017. i kontinuirano	1.1.5. Razvijati i provoditi aktivnosti volontiranja kroz vršnjačku pomoć, ekološke i humanitarne akcije
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikator ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Evaluacija provedbe školskog preventivnog programa u srednjim školama. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Rezultati ispitivanja potreba, percepcije i stavova učenika vezanih za aktivnosti unutar školskih preventivnih programa. - Broj učenika uključenih u redefiniranje postojećih školskih preventivnih programa. - Broj aktivnosti provedenih unutar cjelokupnog preventivnog programa u srednjim školama. - Broj učenika uključenih u provedbu aktivnosti unutar cjelokupnog preventivnog programa u srednjim školama.

MJERA 1.2..	Razvijanje preventivnih programa za mlade od strane organizacija civilnog društva
NOSITELJI	Organizacije civilnog društva
SURADNICI U PROVEDBI	Grad Makarska – Savjet mladih, Odjel za društvene djelatnosti Vijeće učenika obje makarske srednje škole
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	1.2.1. Definirati sadržaj preventivnog programa temeljenog na sportu i rekreaciji mladih
2016. – 2017.	1.2.2. Definirati sadržaj preventivnog programa temeljenog na kulturno-umjetničkom izričaju mladih
2016. – 2017.	1.2.3. Definirati sadržaj preventivnog programa temeljenog na volonterskim aktivnostima mladih
2016. – 2017.	1.2.4. Definirati sadržaj preventivnog programa temeljenog na zabavi i osmišljavanju slobodnog vremena mladih
2017. i kontinuirano	1.2.5. Provoditi sve definirane preventivne programe kroz međusobnu suradnju i koordinaciju organizacija civilnog društva
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikatori ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Evaluacija provedbe preventivnih programa za mlade kroz međusobnu suradnju organizacija civilnog društva.

	Indikatori rezultata: <ul style="list-style-type: none"> - Broj organizacija uključenih u definiranje i provedbu preventivnih programa za mlade. - Broj mladih uključenih u provedbu preventivnih programa za mlade. - Broj aktivnosti unutar preventivnih programa za mlade.
--	---

MJERA 1.3.	Razvijanje gradskog preventivnog programa za mlade
NOSITELJ	Grad Makarska – Vijeće za prevenciju i Odbor za prevenciju bolesti ovisnosti
SURADNICI U PROVEDBI	Grad Makarska – Savjet mladih i Odjel za društvene djelatnosti Organizacije civilnog društva Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Srednja strukovna škola Makarska
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	1.3.1. Uključiti Savjet mladih i vijeća učenika srednjih škola u rad Vijeća za prevenciju i Odbora za prevenciju bolesti ovisnosti
2017. – 2018.	1.3.2. Definirati programe i projekte koje će provoditi Vijeće za prevenciju i Odbor za prevenciju bolesti ovisnosti
2017. i kontinuirano	1.3.3. Provoditi preventivne programe i projekte na temelju međusektorske suradnje
INDIKATORI PROVEDBE	Indikatori ishoda: <ul style="list-style-type: none"> - Definiran gradski preventivni program za mlade. - Evaluacija provedbe gradskog preventivnog programa za mlade. Indikatori rezultata: <ul style="list-style-type: none"> - Broj mladih uključenih u rad Vijeća za prevenciju i Odbora za prevenciju bolesti ovisnosti. - Broj održanih sastanaka Vijeća za prevenciju i Odbora za prevenciju bolesti ovisnosti vezano uz preventivni program za mlade. - Broj provedenih aktivnosti unutar gradskog preventivnog programa za mlade.

4.5. AKTIVNO SUDJELOVANJE MLADIH I POLITIČKA PARTICIPACIJA

Broj ciljeva: 4

Broj mjera: 10

Cilj 1. POVEĆANJE UKLJUČENOSTI MLADIH U PROCES POLITIČKOG ODLUČIVANJA

MJERA 1.1.	Provedba informativno-edukativne kampanje s ciljem poticanja mladih na sudjelovanje u procesu političkog odlučivanja
NOSITELJI	Građanska inicijativa „Ruke za bolju Makarsku“ Savjet mladih grada Makarske
SURADNICI U	Ostale organizacije civilnog društva Podmladci političkih stranka

PROVEDBI	Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Srednja strukovna škola
ROK PROVEDBE	ZADACI
prosinac 2016. – veljača 2017.	1.1.1. Utvrditi broj glasača do 30 godina koji će imati pravo glasa na lokalnim izborima te segmentirati glasače po dobi i mjestu prebivališta radi efikasnije provedbe kampanje
prosinac 2016. – veljača 2017.	1.1.2. Provesti anketu među mladim glasačima o njihovim preferencijama i stavovima vezanim za politiku
siječanj -ožujak 2017.	1.1.3. Kreirati kampanju koja potiče mlade glasače na informiranje i sudjelovanje u izbornom procesu
travanj – svibanj 2017.	1.1.4. Provesti kampanju u suradnji sa svim zainteresiranim sudionicima
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikator ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mladi glasači su dodatno educirani o izbornom procesu te imaju želju sami sudjelovati svojim glasom u kreiranju političke scene svoga grada. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj glasača mladih od 30 godina na sljedećim lokalnim izborima. - Broj mladih koji su informirani o procesima izbora i upravljanja gradom. - Broj mladih glasača koji izlaze na naredne izbore nakon završetka kampanje.

Cilj 2. OSIGURATI AKTIVNO SUDJELOVANJE MLADIH U PROCESU DONOŠENJA ODLUKA

MJERA 2.1.	Osnaživanje rada Vijeća učenika u obje srednje škole
NOSITELJI	Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Srednja strukovna škola Građanska inicijativa „Ruke za bolju Makarsku“
SURADNICI U PROVEDBI	Ostale organizacije civilnog društva
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	2.1.1. Upoznati učenike s oblicima učeničkog organiziranja te zakonskim okvirom osnivanja i djelovanja Vijeća učenika
2016. – 2017.	2.1.2. Upoznati učenike s djelokrugom rada vijeća učenika i njegovim izborom kroz nekoliko ključnih koraka
2017. i kontinuirano	2.1.3. Podići razinu motiviranosti i kompetencija učenika za rad u Vijeću te poboljšati vidljivosti rada Vijeća učenika
2016. – 2017.	2.1.4. Provesti edukaciju mentora (nastavnici, stručna služba) koji rade s vijećima učenika u obje škole
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikator ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vijeće učenika u obje škole je osnaženo i uključeno u procese odlučivanja na razini škole. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Broj učenika obiju škola uključenih u edukaciju. - Broj mentora uključenih u edukaciju. - Evaluacija rada Vijeća učenika u obje škole na kraju svake školske godine.
--	--

MJERA 2.2.	Osnaživanje rada Savjeta mladih Grada Makarske
NOSITELJI	Grad Makarska – Savjet mladih, Odjel za društvene djelatnosti
SURADNICI U PROVEDBI	Organizacije civilnog društva Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. i kontinuirano	2.2.1. Provoditi edukativne programe za članove Savjeta mladih
2016. i kontinuirano	2.2.2. Evaluirati provedene edukativne programe
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikatori ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Pozitivni učinci u radu Savjeta mladih čiji su članovi sudjelovali u edukativnim programima. - Standardi rada Savjeta mladih izmijenjeni su i dopunjeni u skladu s rezultatima evaluacije. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Usvojeni i raspravljeni standardi provedbe programa edukacije za članove Savjeta mladih. - Broj edukativnih programa za članove Savjeta mladih koji se organiziraju i održavaju na godišnjoj razini. - Broj članova savjeta mladih koji sudjeluju u programima edukacije na godišnjoj razini. - Broj projekata pokrenutih od strane Savjeta mladih nakon edukacije njegovih članova.

MJERA 2.3.	Provedba edukativnog projekta „Abeceda aktivnog građanstva“
NOSITELJI	Građanska inicijativa „Ruke za bolju Makarsku“ Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku
SURADNICI U PROVEDBI	Savjetovalište „Lanterna“ Grad Makarska – Odjel za društvene djelatnosti, Savjet mladih
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	2.3.1. Provoditi edukacijske aktivnosti („Građanski inkubator“, „Soft skills akademija“, javni nastup, održivi razvoj)
2016. – 2017.	2.3.2. Provoditi javno-zagovaračke aktivnosti („Škola: mjesto po mjeri učenika, „Mladi i civilno društvo“, „Vijećnica pod povećalom“, „Kulturancija“)
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikatori ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Educirani i osnaženi mladi spremni na uključenje u proces kreiranja javnih politika na lokalnoj razini. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Broj održanih radionica. - Broj provedenih javno-zagovaračkih aktivnosti. - Broj mladih uključenih u edukativne i javno-zagovaračke aktivnosti. - Broj članova udruga koje se bave s mladima uključenih u projekt.
--	---

Cilj 3.: RAZVIJATI POTICAJNO OKRUŽENJE ZA RAD I DJELOVANJE UDRUGA KOJE RADE S MLADIMA

MJERA 3.1.	Osnaživanje udruga koje rade s mladima kroz edukaciju njihovih članova
NOSITELJI	Organizacije civilnog društva Grad Makarska – Odjel za društvene djelatnosti
SURADNICI U PROVEDBI	Grad Makarska – Odsjek za projekte i razvoj Makarska razvojna agencija
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	3.1.1. Utvrditi točne potrebe udruga koje rade s mladima vezano za unapređenje njihovih kompetencija za rad s mladima
2017. i kontinuirano	3.1.2. Na temelju ispitivanja potreba udruga izraditi godišnji program edukacije za udruge koje rade s mladima
2017. i kontinuirano	3.1.3. Osigurati novčana sredstva za edukaciju članova udruga koje rade s mladima kroz Program javnih potreba u kulturi
2017. i kontinuirano	3.1.4. Kontinuirano provoditi edukaciju i savjetovanje članova udruga koje rade s mladima
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikatori ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj udruga i njihovih članova uključenih u edukativni program vezane za rad s mladima. - Evaluacija rada udruga nakon završenih edukacija. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Napravljena analiza potreba udruga koje rade s mladima vezano za unaprjeđenje njihovih kompetencija. - Visina novčanih sredstava koji se koriste za edukaciju udruga koje rade s mladima. - Broj provedenih edukacija financiranih iz gradskog Programa javnih potreba u kulturi.

MJERA 3.2.	Osiguravanje projektnih, programskih i institucionalnih podrški udrugama koje rade s mladima
NOSITELJI	Grad Makarska – Odjel za društvene djelatnosti Turistička zajednica grada Makarske Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku
SURADNICI U PROVEDBI	Organizacije civilnog društva Grad Makarska – Odsjek za projekte i razvoj Makarska razvojna agencija
ROK PROVEDBE	ZADACI

2016. i kontinuirano	3.2.1. Provesti natječaje za projektne, programske i institucionalne podrške udrugama koje rade s mladima
2017. i kontinuirano	3.2.2. Redovito evaluirati financirane programe na godišnjoj osnovi i na kraju provedbenog razdoblja
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikatori ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj udruga koje su uspješno ostvarile podršku. - Broj udruga koje prijavljuju programske podrške u odnosu na projektne podrške. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj dodijeljenih potpora udrugama godišnje i kumulativno (do kraja provedbene mjere). - Broj dodijeljenih programskih potpora u odnosu na projektne potpore. - Ukupan iznos dodijeljenih potpora godišnje i kumulativno (do kraja provedbene mjere). - Broj udruga koje su uspješno ispunile svoje obveze u provođenju i administriranju svojih programskih potpora. - Broj udruga koje su zadržale isti broj ili povećale broj zaposlenih u razdoblju od početka do kraja ostvarivanja potpore. - Broj udruga koje u izvještajima prikazuju povećan opseg svojih aktivnosti.

MJERA 3.3.	Dodjeljivanje gradskih prostora na korištenje udrugama koje rade s mladima
NOSITELJ	Grad Makarska
SURADNICI U PROVEDBI	Organizacije civilnog društva
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. i kontinuirano	3.3.1. Osiguranje dodjele gradskih prostora udrugama koje rade s mladima.
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikator ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj udruga za mlade koje se prijavljuju za dodjelu gradskih prostora na korištenje. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj udruga koje za svoj rad s mladima koriste gradske prostore. - Broj dodijeljenih gradskih prostora za rad s mladima.

MJERA 3.4.	Razvijati sustav informiranja i savjetovanja mladih kroz osnivanje i pokretanje u rad lokalnog info-centra za mlade
NOSITELJI	Građanska inicijativa „Ruke za bolju Makarsku“ Grad Makarska
SURADNICI U PROVEDBI	Ostale organizacije civilnog društva
ROK PROVEDBE	ZADACI
2017. i	3.4.1. Osigurati programske potpore lokalnom info-centru za mlade

kontinuirano	
2018. i kontinuirano	3.4.2. Redovito evaluirati financirane programe na godišnjoj osnovi i na kraju provedbenog razdoblja
2017. i kontinuirano	3.4.3. Provoditi natječeaje za projektne potpore udrugama uključene u rad lokalnog info-centra za mlade
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikatori ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj udruga koje su uspješno ostvarile potporu. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj dodijeljenih potpora udrugama godišnje i kumulativno (do kraja provedbe mjere). - Ukupan iznos dodijeljenih potpora godišnje i kumulativno (do kraja provedbe mjere). - Broj udruga koje su uspješno ispunile svoje obveze u provođenju i administriranju svojih programskih potpora. - Broj educiranih osoba koje provode informiranje i savjetovanje mladih.

Cilj 4. PROMOVIRANJE VOLONTIRANJA MLADIH KROZ REALIZACIJU VOLONTERSKIH AKTIVNOSTI/PROJEKATA

MJERA 4.1.	„Volonterski inkubator“ – jačanje mladih kroz volontiranje
NOSITELJ	Organizacije civilnog društva.
SURADNICI U PROVEDBI	Grad Makarska – Odjel za društvene djelatnosti Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Srednja strukovna škola
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	4.1.1. Upoznati mlade s organiziranim volontiranjem kroz sustavnu edukaciju i trening
2017. i kontinuirano	4.1.2. Uključiti mlade u volonterske aktivnosti lokalnih organizacija civilnog društva
2017. i kontinuirano	4.1.3. Podupirati osnivanje školskih volonterskih klubova
2017. i kontinuirano	4.1.4. Poticati mlade na osmišljavanje i razvijanje vlastitih volonterskih programa
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikatori ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj educiranih mladih uključenih u planiranje i provedbu volonterskih aktivnosti/projekata. - Broj educiranih koordinatora volontera u školama i OCD-ovima. - Broj provedenih volonterskih aktivnosti/projekata. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj mladih uključenih u edukaciju o volontiranju. - Broj mladih uključenih u volonterske aktivnosti lokalnih organizacija civilnog društva. - Osnovani školski volonterski klubovi. - Evaluacija rada školskih volonterskih klubova kroz izvješća o volontiranju.

MJERA 4.2.	Podržavanje projekata udruga koji uključuju mlade volontere te potiču samoorganizaciju mladih kroz volontiranje
NOSITELJI	Grad Makarska – odjel za društvene djelatnosti Organizacije civilnog društva
SURADNICI U PROVEDBI	Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Srednja strukovna škola. Poduzetnici na lokalnoj i regionalnoj razini.
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. i kontinuirano	4.2.1. Na godišnjoj osnovi provesti natječaj s ciljem podržavanja projekata koji uključuju mlade volontere i potiču samoorganiziranje mladih kroz volontiranje
INDIKATORI PROVEDBE	<u>Indikatori ishoda:</u> - Broj volonterskih projekata za mlade kontinuirano raste na godišnjoj osnovi. - Broj mladih volontera kontinuirano raste na godišnjoj osnovi. <u>Indikatori rezultata:</u> - Provedeni natječaji za projekte udruga koji uključuju mlade volontere te potiču samoorganizaciju mladih kroz volontiranje. - Broj prijavljenih projekata i odobrenih financijskih potpora kontinuirano raste na godišnjoj osnovi.

4.6. MLADI I KULTURA

Broj ciljeva: 2

Broj mjera: 4

Cilj 1. POVEĆATI BROJ KULTURNIH I MEDIJSKIH PROGRAMA I AKTIVNOSTI MLADIH I ZA MLADE

MJERA 1.1.	Osiguravanje financijske potpore programima i aktivnostima kulture mladih i za mlade
NOSITELJ	Grad Makarska – Odjel za društvene djelatnosti; Vijeće za kulturu, umjetnost i zabavu; Odsjek za projekte i razvoj
SURADNIK U PROVEDBI	Organizacije civilnog društva Turistička zajednica Grada Makarske Savjet mladih
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	1.1.1. Utvrditi prioritete koji se odnose na programe i aktivnosti kulture mladih i za mlade unutar cjelokupnog gradskog proračuna.
2016. – 2017.	1.1.2. Povećati broj financiranih programa i aktivnosti kulture mladih i za mlade
2017. i	1.1.3. Podržavati mobilnost mladih umjetnika i organizacija mladih

kontinuirano	unutar i izvan Makarske
2016. – 2017.	1.1.4. Osigurati financiranje programa kulture mladih i za mlade u okviru Programa javnih potreba u kulturi
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikatori ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Utvrđeni prioriteti za financiranje kulture mladih i za mlade unutar cjelokupnog gradskog proračuna. - Povećan broj potpora i povećani iznosi potpora za programe kulture mladih i za mlade dodijeljenih u okviru Programa javnih potreba u kulturi. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj i iznosi dodijeljenih potpora programima i aktivnostima kulture mladih i za mlade. - Broj organizacija za mlade uključenih u programe i aktivnosti kulture mladih i za mlade koji su ostvarili potporu u okviru Programa javnih potreba u kulturi. - Broj dodijeljenih potpora za mobilnost mladih umjetnika i organizacija mladih unutar Makarske i međunarodno. - Broj organizacija za mlade kojima je dodijeljena potpora u okviru javnog poziva za programe kulturne produkcije.

MJERA 1.2.	Podupirati neprofitne medijske projekte mladih i za mlade
NOSITELJ	Grad Makarska – Odjel za društvene djelatnosti
SURADNICI U PROVEDBI	Organizacije civilnog društva Gradska knjižnica Makarska Lokalni mediji: <i>Makarska kronika</i> , RMR, <i>Makarsko primorje</i>
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	1.2.1. Utvrditi kriterije za financiranje neprofitnih medijskih projekata mladih i za mlade
2017. i kontinuirano.	1.2.2. Putem natječaja financirati neprofitne medijske projekte mladih i za mlade
2017. i kontinuirano.	1.2.3. Poticati mlade i udruge za mlade na suradnju s lokalnim medijima u pokretanju neprofitnih medijskih projekata mladih i za mlade
INDIKATORI PROVEDBE	<p><u>Indikatori ishoda:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj pokrenutih neprofitnih medijskih projekata mladih i za mlade. - Broj udruga za mlade koje su uspješno ostvarile potporu za provedbu neprofitnih medijskih projekata mladih i za mlade. <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Utvrđeni kriteriji financiranja neprofitnih medijskih projekata mladih i za mlade. - Broj dodijeljenih potpora udrugama za mlade godišnje i kumulativno (do kraja provedbene mjere). - Broj udruga uključenih u pokretanje neprofitnih medijskih projekata mladih i za mlade. - Broj mladih uključenih u pokretanje neprofitnih medijskih projekata mladih i za mlade.

	- Broj lokalnih medija uključenih u pokretanje neprofitnih medijskih projekata mladih i za mlade.
--	---

MJERA 1.3.	Osiguravanje programske potpore udrugama koje pružaju usluge klubova za mlade
NOSITELJ	Grad Makarska – Odjel za društvene djelatnosti Turistička zajednica grada Makarske
SURADNICI U PROVEDBI	Organizacije civilnog društva
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	1.3.1. Provesti natječaj za programske potpore udrugama koje pružaju usluge klubova za mlade
2018. i kontinuirano	1.3.2. Redovito evaluirati financirane programe na godišnjoj osnovi i na kraju provedbenog razdoblja
INDIKATORI PROVEDBE	<u>Indikatori ishoda:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Broj udruga koje su uspješno ostvarile potporu. - Broj udruga koje prijavljuju programske potpore u odnosu na projektne potpore. <u>Indikatori rezultata:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Broj dodijeljenih potpora udrugama godišnje i kumulativno (do kraja provedbene mjere). - Ukupan iznos dodijeljenih potpora godišnje i kumulativno (do kraja provedbene mjere). - Broj udruga koje su uspješno ispunile svoje obveze u provođenju i administriranju svojih programskih potpora.

Cilj 2. UKLJUČITI MLADE U KREIRANJE KULTURNE POLITIKE NA LOKALNOJ RAZINI

MJERA 2.1.	„Kulturancija“ – sudjelovanje mladih u kreiranju kulturnih sadržaja
NOSITELJI	Grad Makarska – Odjel za društvene djelatnosti; Vijeće za kulturu, umjetnost i zabavu; Savjet mladih
SURADNICI U PROVEDBI	Gradska galerija Antuna Gojaka Gradska knjižnica Makarska Gradski muzej Makarska Organizacije civilnog društva
ROK PROVEDBE	ZADACI
2016. – 2017.	2.1.1. Utvrditi količinu kulturno-zabavnih sadržaja za mlade u gradu i učestalost korištenje usluga gradskih ustanova u kulturi od strane mladih
2017. – 2018.	2.1.2. Predložiti mjere za unapređenja kulturnog života mladih kroz osposobljavanje društvenih prostora
2017. i kontinuirano	2.1.3. Uključiti mlade u rad Vijeća za kulturu, umjetnost i zabavu
INDIKATORI	<u>Indikator ishoda:</u>

PROVEDBE	<p>- Broj kulturno-zabavnih sadržaja predloženih od samih mladih i uvrštenih u kulturne programe, projekte i aktivnosti Grada Makarske,</p> <p><u>Indikatori rezultata:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj mladih uključenih u analitičke aktivnosti vezane uz količinu kulturno-zabavnih sadržaja za mlade u gradu i učestalost korištenje usluga gradskih ustanova u kulturi od strane mladih. - Definiranje mjera za unapređenje kulturnog života mladih kroz osposobljavanje društvenih prostora. - Broj održanih sastanaka Vijeća za kulturu, umjetnost i zabavu na kojima su aktivno sudjelovali i predstavnici mladih.
-----------------	---

5. ZAKLJUČAK

Svrha Lokalnog programa djelovanja za mlade grada Makarske za razdoblje od 2016. do 2020. je evidentirati te pravovremeno odgovoriti na prepoznate potrebe mladih u lokalnoj zajednici dok je njegov cilj stvoriti poticajno okruženje za razvoj svih potencijala mladih. Nositelji aktivnosti u programu su prepoznati dionici koji imaju kapacitete i mogućnosti sudjelovati u kreiranju lokalnog okruženja za promicanje interesa i zagovaranje potencijala mladih. Savjet mladih grada Makarske prepoznat je kao tijelo koje može provoditi aktivnosti kojima se doprinosi jasnijoj, prohodnijoj i pravovremenoj komunikaciji potreba i problema s kojima se susreću mladi, dok se Grad Makarska prepoznaje kao nositelj aktivnosti usmjerenih daljnjem razvoju organizacija civilnog društva i pojedinaca kroz osiguravanje resursa i okruženja koje razumije potrebe mladih. Organizacije civilnog društva važan su pak faktor u stvaranju onog okruženja koje razvija različite ideje, potencijale i inicijative mladih te time doprinosi stvaranju kreativnih, kulturnih i poduzetničkih inicijativa mladih. Osim toga, ostale ustanove/tijela/institucije doprinose razvoju okvira unutar kojega se mladima omogućava nesmetana informiranost i komunikacija s ostalim dionicima na razini lokalne zajednice.

U tom smislu Grad Makarska se preko svog Savjeta mladih obavezuje u partnerstvu s organizacijama civilnog društva provoditi i pratiti sve aktivnosti navedene u ovom dokumentu. Grad će i dalje podržavati ustanove i već postojeće udruge za mlade koje svojim djelovanjem potiču sudjelovanje mladih u društvenom odlučivanju te im nude informiranje i obrazovanje. Podupirat će i sufinancirati osnivanje i rad novih udruga mladih i za mlade kao i svih budućih inicijativa i neformalnih skupina mladih na svojem području. Sukladno svojim kapacitetima i mogućnostima Grad će pronaći načine za osiguravanje odgovarajućih prostora za provođenje aktivnosti udruga koje rade s mladima kroz sportske, kulturne, obrazovne i slične programe na dobrobit zajednice u kojoj mladi žive. Poseban značaj davat će se procesima uključivanja mladih u djelovanje jedinice lokalne samouprave, osobito u postupku donošenja svih odluka koje se mladih neposredno tiču. Financijskim sredstvima, i logističkom podrškom kroz partnerski i suradnički odnos podržavat će se svi daljnji programi i projekti koji pridonose realizaciji svih navedenih ciljeva ovog dokumenta.

6. LITERATURA

Dokumenti

1. Nacionalni program za mlade za razdoblje od 2014. do 2017.
2. Odluka o socijalnoj skrbi Grada Makarske, Glasnik rada Makarske 10/2016.
3. Godišnji plan i program rada Srednje škole fra Andrije Kačića Miošića Makarska u školskoj godini 2015./16.
4. Godišnji plan i program rada Srednje strukovne škole Makarska u školskoj godini 2015./16.
5. Školski kurikulum Srednje škole fra Andrije Kačića Miošića Makarska u školskoj godini 2015./16.
6. Školski kurikulum Srednje strukovne škole Makarska u školskoj godini 2015./16.
7. Školski kurikulum Glazbene škole Makarska u školskoj godini 2015./16.
8. Pravilnik o socijalnoj skrbi Grada Makarske
9. Strategija jedinstvene politike za osobe s invaliditetom grada Makarske za 2015. godinu

Publikacije

1. *Kako do boljih javnih politika? Doprinos civilnog sektora*, ODRAZ, Zagreb, 2013.
2. *Mladi: priprema, pozor, sudjelujte!*, Mreža mladih Hrvatske, Zagreb, 2011.
3. *Pisanje djelotvornih prijedloga za javne politike*, DIM - Udruga za građansko obrazovanje i društveni razvoj, Zagreb 2007.
4. *Koraci do uspješne politike za mlade u lokalnoj zajednici*, Mreža mladih Hrvatske.
5. *S kim i kako lokalne vlasti surađuju*, GONG i Mreža mladih Hrvatske, Zagreb 2004.
6. *Učenička vijeća – sudjelovanje učenika/ica u procesima donošenja odluka*, Zagreb 2007.
7. *Zakon o savjetima mladih u praksi*, Mreža mladih Hrvatske, Zagreb, 2009.
8. *Makarska u slobodno vrijeme - vodič za djecu i mlade*, Savjetovalište „Lanterna“, Makarska 2015.
9. *Mladi u lokalnoj zajednici - projekt*, Građanska inicijativa „Ruke na bolju Makarsku“, Makarska 2015., više na www.ruke.hr
10. *Navike korištenja alkohola među srednjoškolcima u Makarskoj* - anketno ispitivanje, Srednja škola Fra Andrije Kačića Miošića, Makarska 2016.